

0-2 YAŞ BEBEĞİ OLAN AİLELERİN KİTAP VE OYUNCAK KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

Investigation Of Book And Toy Criteria For Families With 0-2-Year-Old Babies

Aytaç DİLEK

İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitim, İstanbul, Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-4783-9375

Cite As Dilek, A. (2021). "0-2 Yaş Bebeği Olan Ailelerin Kitap Ve Oyuncak Kriterlerinin İncelenmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:31, pp:1808-1831

ÖZET

Bu araştırmada, sıfır-iki yaş arası çocuğa sahip ailelerin oyuncak ve kitap tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, var olan durumu saptamak amacıyla genel tarama (survey) modeli kullanılarak yapılan betimsel bir çalışmadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilerek, ailelerin gönüllülüğü esas alınmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya 100 aile gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Trabzon'daki oyuncak mağazalarından çocuklarına oyuncak alan anneler oluşturmuştur. Çalışma gurubunu ise 20-30 Aralık 2019 tarihleri arasında oyuncak ve kitap mağazalarına gelen, çocuklarına oyuncak ve kitap alan ve araştırmaya katılmayı kabul eden kişiler oluşturmuştur. Çalışmada annelerin düşünceleri araştırmacılar tarafından geliştirilen "Oyuncak ve Kitap Tercih Formu" ile elde edilmiştir. Oyuncak ve Kitap Tercih Formu II. Bölümden oluşmaktadır. I. bölümde demografik bilgiler yer alırken, II. Bölümde oyuncakla ilgili olarak 8 ve kitapla ilgili 14 açık uçlu soru yer almaktadır. Araştırma soruları literatür taraması yapıldıktan sonra alan uzmanlarına yollanmış en son şekli verilmiştir. Araştırma bulguları betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak yüzde ve frekans değerleri ile hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oyuncak, Kitap, Aile, Bebek

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the toy and book preferences of families with children between the ages of zero and two. This study is a descriptive study using the general survey model to determine the current situation. In the research, the easily accessible sampling method was chosen and the volunteering of the families was taken as the basis. In this direction, 100 families voluntarily participated in the study. The study group of the research consisted of mothers who bought toys for their children from toy stores in Trabzon. The study group consisted of people who came to toy and book stores between 20-30 December 2019, bought toys and books for their children and agreed to participate in the research. In the study, the opinions of the mothers were obtained with the "Toy and Book Preference Form" developed by the researchers. Toy and Book Preference Form II. It consists of sections. While demographic information is included in the first part, II. In the section, there are 8 open-ended questions about the toy and 14 open-ended questions about the book. After the literature review, the research questions were sent to the field experts and their final form was given. Research findings were calculated with percentage and frequency values using descriptive statistical methods.

Key Words: Toy, Book, Family, Baby

1. GİRİŞ

Doğumdan itibaren bebekler, çevresini tanımaya ve etkileşim kurabilecekleri bir öğrenme sürecine girerler. Bu etkileşim hem duyuşsal hem de motor becerisini destekler nitelikte bir süreçtir. Duyu, dışarıdan gelen uyarıların beş duyu organımızla anlamlandırıp yorumladığımız bir süreçken, duyuşsal-motor sistem ise anlamlandırdığımız bilgiyi organize ederek hareket performansına dönüştürmesidir. Duyu-motor doğumdan iki yaşına kadar devam eder ve bebekler bu süreçte algılarını koordine etmek için fiziksel hareketlerini geliştirmeye başlarlar. Bu dönem çocuklarıyla ilgili olarak daha çok görselliği, işitselliği öne çıkaran dil çalışmaları yapılabilir; çocuklara resimli kitaplar, dayanıklı oyuncaklar verilerek, ninniler, masallar dinletilerek duyuşsal ve bilişsel dünyasını beslenebilir (Güleryüz, 2006). Bilişsel gelişimle ilgili düşünceler incelendiğinde özellikle Piaget'in çocukta zihnin birtakım aşamalardan geçerek geliştiğinden bahseder. Bunlardan biri uyum, diğeri ise özümlemedir. Özümleme bir olayı ya da deneyimi içeri alma ve bir şemanın parçası haline getirme sürecidir (Bee & Boyd, 2009). Piaget; çocuğun özümlediği bu yeni bilgi ve deneyimlerle kendisinde daha önceden oluşmuş yapılar arasında uyum sağlayabilmek için kendi yapısına uygun bir biçimde değiştirmesine de uyum adını vermektedir (Yalçınkaya, 1996). Bebeğin çevresindeki dünyayı, değişik yaşlarda nasıl gördüğünü ve anlamlandırdığını belirtmeye çalışmıştır.

Piaget, çocuğun bu aşamada dış dünyayı keşfetmesinde duyuşsal ve fiziksel becerilerini kullandığı döneme duyu-motor adını vermektedir. Yeni doğmuş bebeklerin davranışlarının çoğu refleks hareketlidir, fakat sinir sistemi olgunlaştıkça hareketleri daha bilinçli bir şekilde yapacaktır (Sears, 1999). Bu refleksler bebeğin temel ihtiyaçlarını karşılama önemli tepkiler iken ilerleyen aylarda bebeğin hareketlerinin bilinçli şekilde devam etmesi gözlemlenir. Bu aşamada döngüsellik devreye girer; döngüsellik, bebeğin bedenini kullanarak tesadüfen ürettiği ve keyif aldığı eylemlerin tekrarlanması sonucudur. Bebek hoşuna giden bir sonucu

yeniden elde etmek için bir eylemi tekrarlar; örneğin, hoşlandığı emme hissini tekrarlanması için baş parmağını ağzına götürür (Bee & Boyd, 2009). Bebeğin çingırağın sesini duymak için elini sürekli sallayarak tepki göstermesi ya da biberonu tanıdığına ona bakıp uzanması gibi örnekler verilir. Artık bebeğin dış nesnelere olan ilgisi artmış, hoşuna giden hareketlerin farkına varmıştır. Bedeni dışındaki olayların farkındadır ve deneme yanılma yoluyla nesnelere müdahale edebilmektedir. Oyuncasını bir elinden diğerine geçirebilir, avuçlarıyla kavrarken bütün elini kullanır (Anlar, Serdaroğlu & Yakut, 2008). Nesne sürekliliği gelişir ve özel bağılıklar artar. Problemleri çözmede neden sonuç ilişkisi kurmaya başlar. Örneğin; oyuncasının battaniyenin altına gizlediğini gören bebeğin battaniyeyi çekiştirip oyuncasını bulmaya çabalar. Nesneyi ya da oyuncayı avuçla kavrama, bir elden diğerine geçirme gibi elle kavrayışı güçlenir.

“İlk bağımsız adımları, ilk sözcükleri, ilk yaratıcı oyunları hep 1 yaş dolaylarında başlar ve kişiliği daha açıkça görünür hal alır. Anamlı iki veya üç sözcük söyleyebilen çocuk, konuşmaya başlamakla kalmaz, bunun yanında; bağırarak, garip sesler çıkartmak, işaretler yapmak, gülmek ağlamak gibi duygularını ifade edebileceği çeşitli yollar bulur (Yavuzer, 2013).”

Jones (2000) çocukların; bir, iki yıl içerisinde bebeklikten çıkıp, sıralayan bir çocuk haline dönüştüğünü belirtir. Artık beden kontrolü artmış, nesnelere itmeye, çekmeye onları oyun materyalleri olarak kullanmaya başlamıştır. Çocuğun kendisi ve çevresi hakkında bilgi sahibi olabilmesi, yaşamı boyunca işlevsel bir birey haline gelebilmesi için oyun ve oyuncaklar önemli rol taşır. Oyun ve oyuncakların kullanımı bebeklik döneminde çok önemlidir. Bütün bilim insanları yapmış oldukları çalışmalarda bebeklik döneminde çocukların ne kadar fazla uyarana maruz kalırsa o kadar gelişimsel ilerleme kaydedeceklerini söyler. Özellikle oyun ve oyuncaklar bebeklik dönemindeki uyarıların başında gelir. Oyunla ilgili birçok araştırma yapılmış ve oyunun tanımlanması gerçekleştirilmiştir.

Oyun, çocuğun yaşantısının bir parçası olduğu gibi gelişiminde de rol alır. Oyun, yaşadıkları ve gözlemedikleri somut hayat ile anlamlandırmaya çalıştıkları soyut düşünce arasındaki bir köprüdür (Uzun Arzık, 2016). Çocuğun çevreyle ilişki kurmasında, duygularını dışa vurmasında, ilgilerinin ve yeteneklerinin gelişmesinde oyunun büyük bir rolü vardır. Oyun, gelişimin tüm alanlarını (dil, zihin, sosyal, duygusal, fiziksel, kişilik ve ahlak gelişimi) olumlu yönde uyarır ve becerilerin kazanılmasına temel oluşturur (Tuğrul, 2015). Oyun sırasında çocuklar birçok yeni deneyim kazanır. Uluğ Ormanlıoğlu (2013)'a göre hayatının ilk on sekiz ayında oyun, bebeğin yeteneklerinin gelişmesine paralel olarak artış gösterir. Çocuğun dünyasında neler olup bittiğini anlamının en kolay yolu onun yaratıcılığıyla kurguladığı oyunun içinde gözlemektir. Çocuklar aynı zamanda oyun oynarken birçok bilişsel yeteneği de gelişir. Karar verme, bellek, strateji, gözlem, mekansal akıl yürütme, problem çözme ve yaratıcı düşünce bu önemli becerilerden bazılarıdır (Gander & Gardiner, 2004). Sıfır-iki yaş bebeklik döneminde oyun türleri açısından bilim insanlarının farklı kuramları bulunmaktadır. Bu oyun kuramlarından başlıca Piaget'ye göre sıfır-iki yaş kapsayan süreçteki oyunlar alıştırmaya oyunlarıdır. Alıştırma oyunları, bebeklikte anne-babanın gıdıklama, okşama, zıplatma davranışlarıyla başlar, çocuğun hareket yeteneği arttıkça yetişkinlerden bağımsız olarak gelişir (Yavuzer, 1997). Bühler ise 0-2 yaş grubundaki çocuğunun oyunlarını fonksiyon oyunları ve imgeleme oyunları olarak ikiye ayırmıştır.

“Fonksiyon oyunu, yaşamının ilk yıllarında baskın çıkar ve etkinlik halinde ifade bulan fonksiyonel bir genel dürtüden meydana gelir. Çocuk kendi hareketlerini gözlemekten zevk alır. Birinci yılın sonlarına doğru ancak, biçimleri keşfetmeye başladığı zaman oyuncaklar çocuğun dikkatini çeker. İmgeleme oyunları eylemlere anlam verir; eylemler “birşey için” yapılmıştır. Örneğin, çocuk 2 yaşında iken yastığını yere atar, üzerine yatar ve der ki “uyuyorum” (Yalçınkaya, 1996).”

Alıştırma kuramında Karl Groos çocuğun neden oyun oynadığına dair varsayımlarda bulunmuştur. Bu kurama göre, oyun içgüdüsel ve yaşam için gerekli olan bilgi ile beceriler önce oyunda kazanılır. Bunun için, oyun çocuğun yaşam kurallarını öğrenmesinde ve yaşam için gerekli olan etkinliklerin yapılmasında bir “alıştırma” (egzersiz) rolü oynar (Pehlivan, 2005). Çocuğun içgüdüsel olarak ortaya çıkarttığı oyunla deneyim kazanır ve olgunlaşır. Parten'e göre iki yaşındaki çocuklar arkadaşlarına sanki onlar bir eşya imiş gibi davranırlar. Dışarıdan oyunları sosyal oyunmuş gibi görülür. Aynı objeye ilgi duyarlar. Gerçek bir karşılıklı etkileşim olmaz (Özdoğan, 1997). Birçok bilim insanının araştırmalarına göre oyunların çocuklar üzerindeki ortak etkileri genel olarak; sosyal deneyimler kazandığı, fiziksel gelişiminin olumlu etkilendiği, yaratıcı düşünce ve problem çözme becerisi gibi birçok olumlu beceri kazandığı söylenebilir. Bir diğer kuramcı ise Vygotsky oyun ile iletişim arasında bir ilişki olduğundan bahseder. Vygotsky'ye göre oyun bilişsel mekanizmaların işlenmesine uygun ortamı sağlar ve çocuğun hayali bir çözüm yaratmasıdır. Oyun, somut nesne ve eylemlere bağlı değildir. Ancak nesnelere çocukta anlam kazanması için eksen görevi görür

(Milli Eğitim Bakanlığı, 2009). Çocukların oyunlarında sosyalleşmenin, bulunduğu kültürün öğrenmede ve anlam kazanmasında etkisi olduğunu vurgulamıştır.

“Erikson (1963) çocukların gelişimine paralel olarak oyunun da değiştiğini ileri sürmüştür. Ona göre oyun çocuğun psikososyal gelişiminin bir yansımasıdır. Çocuklar oyun oynayarak, karşılaştıkları yeni duygu, düşünce ve olayla başa çıkmayı öğrenirler. Erikson’a göre oyun çocuğun benlik gelişiminde çok etkilidir. Oyunda çocuk, benliğinin belirsizliklerini, kaygılarını ve arzularını dramatize eder (Halmatov, 2017).”

Beryne’e göre oyun kuramı ise içten uyarılma kuramıdır. Bu yaklaşıma göre oyun, keşfetme davranışlarına bağlıdır ve uyarılma durumlarının dengelenmesidir. Beryne’e göre hareketsiz durmak, organizmanın doğal durumu değildir. Oyunda görülen uyarılma mekanizması, organizma tarafından kontrol edilir ve işlem sonunda haz duygusu yaşanır (MEB, 2009).

Smilansky’nin ise bu yaş grubundaki oyunları işlevsel oyun modeli olarak incelemiştir. Bu evrede çocukların oyunu, onu fiziksel olarak harekete geçirecek gereksinimlere dayalı olarak basit kas hareketlerini içermektedir. Çocuk hareketlerini tekrarlar, taklit eder, yeni eylemler dener, fiziksel ve dil becerilerine yönelik alıştırmalar yaparak çevrelerini araştırır (Durualp & Aral, 2015). Bu evre Smilansky için gelecek oyun evrelerinin temelidir. Oyunun doğumdan itibaren hayat boyu devam eden gelişimine destek veren faaliyet olduğunu söyleyebiliriz.

Oyunun ayrılmaz unsuru tabii ki de oyuncaktır. Oyuncak; gelişim basamakları boyunca çocuğun hareketlerine düzen getiren, zihinsel, bedensel ve psikososyal gelişimine yardımcı olan, hayal gücünü ve yaratıcı yeteneklerini geliştiren tüm oyun malzemeleridir (Adak Özdemir & Ramazan, 2012). Çocuklar için etrafındaki bütün nesnelere oyuncak özelliği taşır. Çocukların var olan becerilerini geliştirmesinde ve farklı beceriler kazanmasında oyuncaklar etkilidir. Nitelikli oyuncaklar, bireysel gelişimlerine olumlu yönde katkı sağlayan, ilgi ve becerilerine uygun, farklı amaçlarla da kullanabilecekleri özelliklere sahip olması gerekir. Çocuklar büyüdükçe cinsiyet faktörüyle birlikte oyuncak seçimi de çeşitlenir. Oyuncak seçiminde öncelikle yaş kriteri önemlidir. İlk aylarda renkli çingirak ve benzeri objeler, rüzgâr çanları ve sesli eldivenler ilgisini çekebilecek özelliktedir. Çocuğun elle kavrayışı güçlendikçe, farklı nesnelere tutabilecek ve büyük-küçük, hafif-ağır, yumuşak-sert ayırımına varacaktır (Jones, 2000). Çocuğun beden koordinasyonu arttıkça fiziksel yeterliliğinin farkına varabileceği oyuncaklara ihtiyaç duyar ve oyuncak seçimi de bu süreçte farklılık gösterir. Yalçınkaya (1996) çocuğun yürümeye bir yerden başka bir yere gitmeye başlayınca oyuncak tercihinde yenilik görüldüğünü belirtir. Çocuğun kas gücü ve kontrolü geliştikçe tutunabileceği, destek alacağı materyallere yönelir. Kolayca hareket eden, yuvarlanıp dönebilen veya çekilebilen oyuncaklar 0-2 yaş grubu için dikkat çekici ve keyif verici materyallerdir. Dolayısıyla oyuncaklar, çocuğun gelişimine uygun ve farklı gelişim alanlarını destekler nitelikte olmalıdır. Bu yaş grubundaki çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alındığında, ağızına götürme ihtimalini de göz önünde tutulmalı bu yönde oyuncak güvenliği de sağlanmalıdır. Oyuncakların üretiminde kullanılan maddeler dayanıklı ve yıkanabilir olmalı, çocuğun yaşına uygun boyutlarda olmasına dikkat edilmelidir.

Oyuncak seçimleri kadar kitap seçimleri de önemlidir. Kitaplar çocuklar için önemli olan bir diğer uyarandır. Çocuk kitaplarının en önemli fonksiyonlarından biri çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Bu kazanım sürecinin çok küçük yaşlarda hatta anne karnındaki son aylarında aldığı uyarılarla başladığı bilenen bir gerçektir (Yılar ve Celepoğlu, 2011). Oyun gibi kitaplar da çocuğun bedenini ve çevresini tanımada yardımcı kaynaklardır. Çocuklara yönelik olarak hazırlanan eğitsel araçlar birçok gelişimsel özelliğin desteklenmesini sağlar. Dolayısıyla, Çocuk edebiyatı, çocukların dil gelişimine katkıda bulunan, onların edebi ihtiyaçlarını karşılayan; çocuklar için, çocuklara göre yaratılmış edebiyattır (Dursunoğlu, 2010). Erken dönemlerde bebeği kitapla tanıştırmamanın birçok yararı olduğu söylenebilir: Kitaplar bebeğin gözlerini belli bir noktaya odaklanmasını, yakın çevresindeki nesnelere tanınmasını, dil gelişimi ve dinleme becerilerinin gelişimini destekler (Alkan Ersoy & Bayraktar, 2015). 0-2 yaş grubundaki çocukların kitaplara karşı ilgisini arttırmak için bu kitapların birtakım özellikler taşıyor olmaları gerekir. Özellikle çocuklar için hazırlanmış yerli ve yabancı eserlerin azımsanmayacak sayıda arttığı bir dönemde çocukların zihinsel ve duygusal gelişmelerinden sorumlu olan ilgililerin, çocuklara rehberlikte bulunurken daha dikkatli olmaları gerekir (Oğuzkan, 1997). 1-2 yaşlarında kitaplar, özellikle görsel nitelikleriyle çocukların oyun gereksinimlerine karşılık veren bir oyuncak gibidir. Çocuk kitabı evirip çevirir, ağızına götürür, resimlerine bakarken bir yandan da çevresini tanıma ve merak ihtiyacını giderir (Yılar & Celepoğlu, 2010). Bebekler nesnelere tutup ağızına götürmeye başladığı 3.ay ve sonrası dönemlerde su geçirmez plastik ya da kumaş kitaplar tercih edilmelidir (Selçuk Bozkurt, 2017). Yarı kitap yarı oyuncak görünümünde olan, kitap gibi sayfaları çevrilen fakat oyuncak özelliklerine de sahip bu yayın türünün adı “Oyuncak Kitap”tır(Ural, 2015). Bu tür kitaplar görme, duyma ve dokunma gibi birçok duyuya hitap eder.

“Çocuğun ilk kitapları ABC kitaplarıdır. Bunlar genellikle öğretici kitaplardır; resimli, metinsizdirler. Çocuğa, çevresini tanıması için yardımcı olurlar. Çocuğun yaşamında yer alan ana kavramlar çocuğa resimlerle sunulur. Bu kitapların kapağı kalın, dayanıklı ve resimli olmalıdır. İçeriğindeki resimlerin kitabın konusuyla ilişkili ve çocukların ilgisini çekebilecek şekilde tasarlanmalıdır (Nas, 2004).”

Çocuğun yakın çevresinden tanıdığı insan, hayvan veya eşyalara ait resimlerden oluşur. Renkler parlak, çizgiler net ve kalın hatlıdır. Bazılarının altında tek kelime veya cümlelik yazılar bulunur (Yılar,2010). Kitapların içeriğindeki görseller çocuğun çevresiyle ilişkili olmalıdır. Bir diğer kitap türü ise bez kitaplarıdır. Çocuklar bu kitapların içeriğindeki resimler kadar yapısıyla da ilgilenir. Kitabı tanımaya çalışır. Yırtma, yere atma, ağzına götürme gibi kitaba zarar verici davranışlar gösterebilir. Dolayısıyla kitabın yapısının yırtılmaya karşı dayanıklı olması önemlidir. Kullanılan malzemenin yumuşak kumaştan yapılmış sayfalar olması gerekir. 0-2 yaşına uygun bir diğer kitapsa; küçük çocukları yıkanırken oyalamak, kısa sürede sıkılmalarını önlemek, banyoda sakin durmalarını sağlamak için ellerine suda oynayabilecekleri özel oyuncaklar verilir. Bunun için bir seçenek de suya dayanıklı, sayfaları muşamba benzeri malzemelerden yapılmış “Banyo Kitapları”dır(Ural, 2015). Çocuğun el yapısına uygun boyutta hazırlanmış özel biçimli bu tarz çeşitli kitaplar çocuğun ilgisinin kitaba yönetilmesi bakımından önemlidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

0-2 yaş çocuğu olan ailelerin oyuncak ve kitap seçimlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, eğitim alanında sıkça kullanılan genel tarama (survey) modeli kullanılarak yapılan betimsel çalışma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilerek, ailelerin gönüllülüğü esas alınmıştır. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenek, tercihler, davranışlar vb.) özetler (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018). Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması nitel araştırma yöntemine göre yapılmıştır. Verilen toplanması aşamasında ise nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tekniği uygulanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın Çalışma Grubunu Trabzon il merkezinde sıfır-iki yaş bebeği olan 100 aileyi oluşturmakta; örnekleme ise 20-30 Aralık 2019 tarihleri arasında oyuncak ve kitap mağazalarına gelen, çocuklarına oyuncak veya kitap alan ve araştırmayı kabul eden kişiler oluşturmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak “0-2 Yaş Çocuğu Olan Ailelerin Oyuncak ve Kitap Kriterlerinin İncelenmesi” görüşme formu düzenlemiş olup 2 bölümden oluşturulmuştur. Kullanılacak ölçme aracındaki sorular oyuncak ve kitap seçimleri kriterleri göz önüne alınarak hazırlanmıştır. “0-2 Yaş Çocuğu Olan Ailelerin Oyuncak ve Kitap Kriterlerinin İncelenmesi” uzmanlar tarafından incelenmiş olup gelen dönütler üzerine son şeklini almıştır. Görüşme formunun içeriğinde I. Bölümdeki sorular demografik bilgileri II. Bölümdeki sorular projeye yönelik soruları içermektedir. Görüşme formu açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formundaki sorularla ailelerin oyuncak ve kitap seçimi hakkındaki kriterlerini saptamak amaçlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın örneklemini oluşturan ailelere uygulanan anketten elde edilen verilerin yüzde (%) analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Çocuğunuza kitap satın alma amacınız nedir?

Kategori	N	%
Eğitim	55	55
Gelişim	31	31
Yaratıcılık	9	9
Cevapsız	5	5
Toplam	100	100

Tablo 1'e göre ebeveynler kitap satın alırken %55 oranında çocuklarının eğitimi için satın almıştır. Yapılan görüşmelerde “Eğitim” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G43: “Eğitim-öğretime hazırlık için”

G45: “Bilgi sahibi olması diye”

Tablo 1’e göre ebeveynlerin %31’inin kitap satın alma amacı çocuklarının gelişimini desteklemektir. Yapılan görüşmelerde “Gelişim” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G41: “Gelişimini desteklemek amaçlı”

G51: “Çocuğuma kitap alma amacım; zihinsel gelişimini desteklemek.”

Tablo 1’e göre ebeveynlerin %9’u çocuklarının yaratıcılıklarını geliştirmek amacıyla kitap satın almaktadır. Yapılan görüşmelerde “Yaratıcılık” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G59: “Ufkunu genişletmek, üretmesini sağlamak.”

G47: “Hayal gücünü genişletmek ve teknolojiden uzak olması için”

Tablo 1’e göre ebeveynlerin %5’i bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 2. Çocuğunuza ilk kitabı kaç aylıkken aldınız?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
0-12	59	59
12-24	21	21
Almadım	9	9
Doğumdan önce	9	9
Hatırlamıyorum	4	4
Toplam	100	100

Tablo 2’ye göre ebeveynlerin %59’unun çocuklarına ilk kitabını 0-12 aylıkken aldığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde “0-12” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G76: “5 aylıkken.”

G93: “1 yaşında masal kitabı aldım.”

G98: “Yeni doğan döneminde “0” aylık”

Tablo 2’ye göre ebeveynlerin %21’i çocuklarına ilk kitabını 12-24 aylıkken almıştır. Yapılan görüşmelerde “12-24” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G78: “18 aylıkken aldım.”

G99: “16 aylıkken aldım.”

Tablo 2’ye göre ebeveynlerin %9’u henüz çocuklarına kitap almamıştır. Yapılan görüşmelerde “Almadım” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G67: “Daha almadım.”

Tablo 2’ye göre ebeveynlerin %7’si çocukları için ilk kitabı henüz o doğmadan almıştır. Yapılan görüşmelerde “Doğumdan önce” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G64: “Hamileyken.”

G91: “Doğmadan önce almaya başladım.”

Tablo 2’ye göre ebeveynlerin %4 ‘ü bu soruya hatırlamıyorum cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde “Hatırlamıyorum” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G70: “Hatırlamıyorum.”

Tablo 3. Çocuğunuza kitap alırken hangi tür kitapları seçiyorsunuz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Eğitici	48	48
Resimli	22	22
Eğlenceli	12	12
Hikayeler – masallar	11	11
Cevapsız	5	5
Kavramlara yönelik	2	2
Toplam	100	100

Tablo 3’e göre ebeveynlerin %48’i çocuklarına kitap alırken eğitici kitapları seçmektedir. Yapılan görüşmelerde “Eğitici” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G63: “Konularına bakarım eğitici olan kitapları.”

G79: “Gelişimine uygun, eğitici kitaplar.”

G92: “Eğitici bilişsel gelişimine katkıda bulunacak kitaplar.”

Tablo 3'e göre ebeveynlerin %22'sinin resimli kitapları seçtikleri görülmektedir. Yapılan görüşmelerde "Resimli" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G75: "Seviyesine ve yaşına uygun, bol resimli kitaplar."

G83: "Resimli ve ilgi alanına uygun."

Tablo 3'e göre ebeveynlerin %12'si eğlenceli kitaplar seçmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğlenceli" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G73: "Okurken keyif alacağı, verdiği mesajları anlayabileceği tarzda."

Tablo 3'e göre ebeveynlerin %11'i kitap türü olarak hikayeler-masal kitaplarını tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Hikayeler-masallar" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G76: "Görsel olarak dikkatini çekecek masal kitaplar."

G93: "Resimli, hayvan figürlü eğitici hikayeler."

Tablo 3'e göre ailelerin %5'i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 3'e göre ebeveynlerin %2'si ise kavramlara yönelik kitaplar tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Kavramlara yönelik" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G82: "İlgi alanlarına göre alıyorum. Hayvanlara ilgi duyduğunda hayvanlarla ilgili mesela."

Tablo 4. Çocuğunuza ayda kaç kitap alıyorsunuz?

Kategoriler	N	%
1-4	71	71
5 ve üstü	13	13
Henüz almaya başlamadım	9	9
Cevapsız	7	7
Toplam	100	100

Tablo 4'e göre ailelerin %71'i çocuklarına ayda 1-4 tane kitap almaktadır. Yapılan görüşmelerde "1-4" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G1: "1 yaşından sonra ayda en az 1 kitap alıyorum. Öncesinde daha seyrekti."

G26: "Ayda 2-3"

G52: "Ayda bir kez almaya çalışıyorum"

Tablo 4'e göre ailelerin %13'ü çocuklarına ayda 5 veya daha fazla kitap almaktadır. Yapılan görüşmelerde "5 ve üstü" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G37: "Ayda 7-8 kitap (hediye gelenlerle birlikte)"

G55: "5 tane"

Tablo 4'e göre ailelerin %9'u henüz çocuklarına kitap almaya başlamamıştır. Yapılan görüşmelerde "Henüz almaya başlamadım" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G12: "Almadım"

G58: "Şimdiye kadar almadık. Ablasının kileri okuyor."

Tablo 4'e göre ailelerin %7'si bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 5. Kitabı satın alırken nelere dikkat edersiniz?

Kategoriler	N	%
İçerik	39	39
Yaşına uygun	26	26
Resimli	17	17
İlgi çekici	12	12
Eğitici	6	6
Toplam	100	100

Tablo 5'e göre ailelerin %39'u çocuklarına kitap satın alırken içeriğine dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "İçerik" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G49: "İçeriğine, anlatmak isteneni tam olarak verip vermediğine, cilt ve sayfa kalitesine"

G55: "İçeriğinin uygun olmasına"

G60: "İçeriğine ve kahramanların gerçekçi olmasına"

Tablo 5'e göre ailelerin %26'sı kitap satın alırken çocuklarının yaşına uygun olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Yaşına uygun" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G4: "Yaşına uygun olmasına"

G28: "Genelde internet üzerinden alıyorum. Yapılan yorumlara ve yaşına uygun olup olmadığına bakıyorum."

G51: "Yaşına uygunluğu ve içeriğinin eğitici olmasına dikkat ediyorum."

Tablo 5'e göre ailelerin %17'si çocuklarına kitap satın alırken resimli olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Resimli" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G15: "Resimli ve eğlenceli olmasına"

G19: "Daha küçük olduğu için kelime değil görsellerin bol olduğu kitaplar alıyorum."

Tablo 5'e göre ailelerin %12'si çocuklarına kitap satın alırken kitabın ilgi çekici olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "İlgi çekici" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G2: "Şuan almıyorum ama ileride büyük resimli ve dikkat çekici olmasına dikkat ederim."

G27: "Görselliğine dikkat ederim. Resimler ilgi çekici olmalı."

Tablo 5'e göre ailelerin %6'sı çocuklarına kitap satın alırken eğitici olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğitici" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G32: "Dikkat çekici, eğitici kitap olmasına"

G45: "Öğretici ve ona yeni bilgiler katıcı"

Tablo 6. Çocuğunuza kitap alırken resim özellikleri sizce nasıl olmalıdır?

<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Eğitici	47	47
Renkli	27	27
Yaşına uygun	19	19
Eğlenceli ve canlı	6	6
Cevapsız	1	1
Toplam	100	100

Tablo 6'ya göre ailelerin %47'si kitap alırken resim özelliklerinin eğitici olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğitici" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G14: "Eğitici ve renkli olmalı."

G41: "Eğitici ve dikkatini çekici, eğlenceli."

G52: "Öğretici ve ilgi çekici."

Tablo 6'ya göre ailelerin %27'si kitap alırken resim özelliklerinin rengine göre kitap almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Renkli" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G37: "Renkli ve her çocuğun hoşlanacağı şekilde olmalı."

G44: "Parlak ve renkli olmalı."

G49: "Bol resimli olmalı, anlaşılır olmalı, renkler canlı olmalı."

Tablo 6'ya göre ailelerin %19'u kitap alırken resim özelliklerinin çocuğun yaşına uygun olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Yaşına uygun" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G1: "Çocuğu gelişim basamakları göz önünde olmalıdır."

G22: "Çocuğun yaşına uygun anlaşılır şekilde olmasına."

G56: "Yaşına uygun, anlayabileceği tarzda olmalıdır."

Tablo 6'ya göre ailelerin %6'sı kitap alırken resim özelliklerinin eğlenceli ve canlı olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğlenceli ve canlı" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G45: "Eğlenceli ve komik olması gerekir."

G55: "Karikatürlü ve anlatımlı resimler olmalı."

G53: "Eğlenceli ve canlı kitabın içeriğiyle uyumlu olmalı."

G58: "Eğlenceli ve canlı olunca resimler dikkatini çekiyor."

Tablo 6'ya göre ailelerin %1'i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 7. Aldığınız kitabın cildinin nasıl olmasını tercih edersiniz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Kalın/Parlak	33	33
Bakmıyorum/dikkat etmiyorum	22	22
Renkli	20	20
Kullanışlı/dikişli	19	19
Yumuşak/Dokun-Hisset	6	6
Toplam	100	100

Tablo 7'e göre ebeveynlerin kitap cildinde tercih durumlarının yüzde değerleri görülmektedir. Ebeveynlerin %33'ü kalın/parlak olması cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde "Kalın/parlak" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G76: "Yırtılmaması için kalın ciltli kitaplar."

G82: "Kalın karton kapak olmasını tercih ediyorum."

Tablo 7'ye göre kitap cildinin nasıl olması gerektiği konusunda ebeveynlerin %22'si bakmıyorum/dikkat etmiyorum cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde "Bakmıyorum/dikkat etmiyorum" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G70: "Fark etmiyor."

G100: "Bu zamana kadar dikkat etmedim."

Tablo 7'e göre kitap cildinin nasıl olması gerektiği konusunda ebeveynlerin %20'si ise renkli olmasına dikkat ettiğini belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde "Renkli" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G62: "Renkli olmasını isterim."

G95: "Canlı renkler olmasına özen gösteriyorum."

Tablo 7'e göre ebeveynlerin %19'u kitabın cildinin kullanışlı/dikişli olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Kullanışlı/dikişli" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G2: "Dikişli olmasını tercih ederim."

G63: "Cilt sağlam olmasına, dikişli olması tercih edilmeli."

Tablo 7'e göre ebeveynlerin %6 ise kitabın cildinin yumuşak/ bez kitap olmasını tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Yumuşak/dokun-hisset" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G61: "Mümkün mertebe dokun hisset."

Tablo 8. Çocuğunuza kitap satın alırken harf boyutuna dikkat eder misiniz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Evet	53	53
Hayır	26	26
Büyük Harfli Olmasına	21	21
Toplam	100	100

Tablo 8'e göre "Çocuğunuza kitap satın alırken harf boyutuna dikkat eder misiniz?" sorusuna ebeveynlerin %53'ü evet cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde "Evet" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G61: "Evet. Büyük, rahat seçilir olmasına dikkat ediyorum."

G79: "Evet. Tek tip yazılan harf boyutlarını tercih etmem."

Tablo 8'e göre ebeveynlerin %26'sı harf boyutuna dikkat etmediklerini söylemiştir. Yapılan görüşmelerde "Hayır" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G71: "Hayır, okuma yazmayı henüz bilmediği için."

G82: "Hayır, az yazılı olması yeterli."

Tablo 8'e göre ebeveynlerin %21'i kitabın büyük harfli olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Büyük harfli olması" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G66: "Tabii ki de, büyük ve kalın yazılı olanları tercih ederim."

G72: "Ederim. Yazının büyük olmasını tercih ederim."

Tablo 9. Genellikle hangi konulara yönelik kitap alıyorsunuz?

<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Eğitici	35	35
Kavram	26	26
Hikayeler -Masallar	14	14
Gelişim	10	10
Dikkat etmiyorum	8	8
Cevapsız	7	7
Toplam	100	100

Tablo 9'a göre ailelerin %35'i eğitici konulara yönelik kitap almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Eğitici" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G36: "Nesneleri, doğayı ve hayvanları tanımaya yönelik"

G51: "Eğitici-öğretici geleneksel ve ahlaki açıdan ders verici nitelikte olanları alıyorum"

G52: "Eğitici, hafıza güçlendirici"

Tablo 9'a göre ailelerin %26'sı kavramlara yönelik kitap almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Kavram" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G19: "Meyveler, renkler, cisimleri öğreten kitaplar alıyorum."

G22: "Şekil, hayvan, meyve vs. anlaşılır olması"

G59: "Hayvan, taşıtlar, meyveler"

Tablo 9'a göre ailelerin %14'ü hikaye ve masal kitapları almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Hikaye ve Masallar" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G5: "Masal, hikaye tarzı"

G50: "Masal ağırlıklı"

Tablo 9'a göre ailelerin %10'u çocuklarının gelişimine yönelik kitaplar almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Gelişim" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G44: "Hayal dünyasını geliştirecek"

G60: "Gelişimini destekleyecek tarzda"

Tablo 9'a göre ailelerin %8'i aldıkları kitabın konusuna dikkat etmemektedir. Yapılan görüşmelerde "Dikkat etmiyorum" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G45: "Konusu fark etmiyor."

G46: "Konusu fark etmiyor hangisi hoşuma giderse onu alıyorum."

Tablo 9'a göre ailelerin %7'si bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 10. Çocuğunuza kitap alırken yardım alıyor musunuz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Hayır	63	63
Evet	33	33
Cevapsız	3	3
Bazen	1	1
Toplam	100	100

Tablo 10'a göre ebeveynlerin %63'ü kitap satın alırken yardım almadığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde "Hayır" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G80: "Hayır. Kendim inceliyorum."

G92: "Hayır. Okul öncesi, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunuyum."

Tablo 10'a göre ebeveynlerin %33'ü kitap satın alırken yardım aldığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde "Evet" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G82: "Bilgisayar, sosyal medyadan yararlanıyorum."

Tablo 10'a göre ebeveynlerin %3'ü bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 10'a göre ebeveynlerin %1'inin kitap satın alırken bazen yardım aldığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde "Bazen" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

G70: "Bazen, içeriğini değerlendirip kendim karar veririm genellikle."

Tablo 11. Çocuğunuza hiç bez kitap aldınız mı?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Hayır	72	72
Evet	28	28
Toplam	100	100

Tablo 11'e göre ailelerin %72'si çocuklarına bez kitap almamıştır. Yapılan görüşmelerde "Hayır" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G53: "Hayır almadım."

G59: "Hayır."

Tablo 11'e göre ailelerin %28'si çocuklarına bez kitap almıştır. Yapılan görüşmelerde "Evet" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G47: "Evet."

G51: "Evet satın aldım."

Tablo 12. Çocuğunuza kitap alırken kitapların isimlerini veya önerileri takip ettiğiniz bir sosyal medya var mı? Varsa ismini söyleyebilir misiniz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Hayır	80	80
Evet	20	20
Toplam	100	100

Tablo 12'ye göre "Çocuğunuza kitap alırken kitapların isimlerini veya önerileri takip ettiğiniz bir sosyal medya var mı?" sorusuna ebeveynlerin %80'i hayır cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerdeki "Hayır" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G73: "Hayır, kitapçıdan seçiyorum."

G91: "Takip etmiyorum."

Tablo 12'ye göre ebeveynlerin %20'sinin evet cevabını verdiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde "Evet" kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G72: "Instagram'dan takip ediyorum."

G82: "Minik kaşifim, sarp kitap okuyor, kitabımla oynuyorum, zlibrary, kitap okuma saati."

G92: "Evet, bazı yazarları beğenirim takip ederim."

Tablo 13. Evinizde çocuğunuza ait kitaplık var mı?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Evet, var	52	52
Hayır, yok	48	48
Toplam	100	100

Tablo 13'e göre ailelerin %52'sinin evinde çocuklarına ait kitaplık bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde "Evet, var" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G5: "Evet var"

G15: "Evet, abileriyle ortak"

G56: "Evet, kitaplığın küçük bir bölümü ona ait"

Tablo 13'e göre ailelerin %48'inin evinde çocuklarına ait kitaplık bulunmamaktadır. Yapılan görüşmelerde "Hayır, yok" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G18: "Henüz yok ama kitaplarını koyabileceği belli bir yer var."

G19: "Henüz bir kitaplığı yok."

G49: "Hayır yok, bizim kitaplığımızı ortak kullanıyoruz."

Tablo 14. Çocuğunuza hangi sıklıkla kitap okuyorsunuz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Her gün	38	38
2-3 günde bir	18	18
Haftada bir	17	17
İstedğinde	12	12
Okumuyorum	8	8
Ayda 1-2	4	4
Cevapsız	3	3

Toplam	100	100
---------------	-----	-----

Tablo 14'e göre ailelerin %38'i çocuklarına her gün kitap okumaktadır. Yapılan görüşmelerde "Her gün" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G30: "Uyuması için her akşam 5 dakika okuyorum."

G36: "Günde 2 defa 10'ar dakika"

G37: "Her akşam okumaya özen gösteriyorum."

Tablo 14'e göre ailelerin %18'i çocuklarına 2-3 günde bir kitap okumaktadır. Yapılan görüşmelerde "2-3 günde bir" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G48: "3 günde bir"

G50: "2 günde bir"

Tablo 14'e göre ailelerin %17'si çocuklarına haftada bir kitap okumaktadır. Yapılan görüşmelerde "Haftada bir" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G31: "Eşim okuyor. Haftada 1 kez"

G33: "Haftada bir kez"

G41: "Haftada 1"

Tablo 14'e göre ailelerin %12'si çocukları istediğinde kitap okumaktadır. Yapılan görüşmelerde "İstediyinde" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G47: "Kendisi ne zaman okumak isterse o zaman okuyorum."

Tablo 14'e göre ailelerin %8'i çocuklarına kitap okumamaktadır. Yapılan görüşmelerde "Okumuyorum" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G2: "Ben okuma bilmediğim için okuyamıyorum."

G40: "Henüz okumuyorum. Genelde ninni söylüyorum."

Tablo 14'e göre ailelerin %4'ü çocuklarına ayda 1-2 defa kitap okumaktadır. Yapılan görüşmelerde "Ayda 1-2" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G7: "Ayda 1"

G60: "Ayda 2 kere"

Tablo 14'e göre ailelerin %3'ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 15. Oyuncak seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz?

<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Güvenilir olmasına	48	48
Eğitici olmasına	19	19
Yaş ve gelişimine uygun olmasına	18	18
İlgi çekici olmasına	13	13
Dikkat etmem	2	2
Toplam	100	100

Tablo 15'e göre ailelerin %48'i oyuncak seçerken güvenilir olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Güvenilir olmasına" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G41: "Küçük ve sert parçalı olmamasına dikkat ediyorum."

G52: "Sağlığına zarar vermemesine ve ona zarar vermemesine."

G53: "Çin malı olmamasına, kesici ve kokulu olmamasına dikkat ederim."

Tablo 15'e göre ailelerin %18'i oyuncak seçerken çocuğun yaş ve gelişimine uygun olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Yaş ve gelişimine uygun olmasına" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G10: "Sağlıklı ve yaşına uygun olmasına."

G51: "Sağlığını tehdit edici olmamasına, renk ve şeklinin yaşına uygun olmasına."

G57: "Gelişimine yardımcı oyuncaklar almayı tercih ediyorum."

Tablo 15'e göre ailelerin %19'u oyuncak seçerken eğitici olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğitici olmasına" kategorisine görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G11: “Eğitici, eğlendirici olmasına.”

G35: “Alıp kenara koymayacağı, uzun saatler öğretici oyunlar oynayacağı oyuncaklar.”

G59: “Eğitici, öğretici olmasına yaşına uygun olmasına dikkat ediyorum.”

Tablo 15’e göre ailelerin %13’ü oyuncak seçerken ilgi çekici olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde “İlgi çekici olmasına” kategorisine görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G1: “İlgisini çeken ve zararsız olan oyuncaklar alıyoruz.”

G12: “İlgisini çeken oyuncaklar alırım.”

G30: “İnsan figürlü almıyorum, müzikli veya hayvan figürlü ilgi çekici olmasına.”

Tablo 15’e göre ailelerin %2’si dikkat etmem cevabını vermiştir.

Tablo 16. Oyuncak satın alma sıklığı nedir?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Her ay alırım	59	59
İhtiyaca göre alırım	25	25
Yılda birkaç tane/ Sık almam	16	16
Toplam	100	100

Tablo 16’ya göre “Oyuncak satın alma sıklığı nedir?” sorusuna ebeveynlerin %59’u her ay alırım cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde “Her ay alırım” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G80: “Her ay, ayda 1 alırım.”

G98: “Aylık olarak düşündüğümüzde 1-2 oyuncak olabilir.”

Tablo 16’ya göre ebeveynlerin %25’i ihtiyaca göre oyuncak almaktadır. Yapılan görüşmelerde “İhtiyaca göre alırım” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G84: “İhtiyacına göre.”

Tablo 16’ya göre ebeveynlerin %16’sı yılda birkaç tane oyuncak aldığını veya sık almadığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “Yılda birkaç tane/sık almam” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G78: “Senede 2 veya 3 kere.”

G86: “Ara sıra, ayına göre eğitici oyuncak alırım.”

Tablo 17. Çocuğunuzun oyuncak sayısı nedir?

<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
1-20	40	40
20-40	23	23
Çok sayıda	23	23
Saymadım, bilmiyorum	11	11
40 üzeri	3	3
Toplam	100	100

Tablo 17’ye göre ailelerin %40’ı çocuklarının oyuncak sayısının 1 ile 20 arasında olduğunu belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “1-20” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G4: “Çok değil 8-10 tane.”

G22: “8 ve üstü.”

Tablo 17’ye göre ailelerin %23’ü çocuklarının oyuncak sayısının 20 ile 40 arasında olduğunu belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “20-40” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G28: “30 civarı.”

G35: “Ortalama 20.”

Tablo 17’ye göre ailelerin %3’ü çocuklarının oyuncak sayısının 40’ın üzerinde olduğunu belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “40 üzeri” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G3: “100’e yakın.”

G32: “60-70 tane.”

Tablo 17’ye göre ailelerin %23’ü çocuklarının çok sayıda oyuncakla sahip olduğunu belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “Çok sayıda” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G43: “Çok fazla oyuncacı var.”

G44: “Saymadım ama çok fazla.”

Tablo 17’ye göre ailelerin %11’i çocuklarının oyuncak sayısı sorulduğunda “saymadım” veya “bilmiyorum” cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde “Saymadım, bilmiyorum” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G10: “Bilmiyorum.”

G17: “Belirli bir sayımız yok, aşırı oyuncak almıyoruz.”

G18: “Hiç saymadım, bir sepet dolusu var büyük parçaları saymazsak.”

Tablo 18. Ödül olarak oyuncak alıyor musunuz?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Hayır	54	54
Evet	32	32
Bazen	14	14
Toplam	100	100

Tablo 18’e göre “Ödül olarak oyuncak alıyor musunuz?” sorusuna ebeveynlerin %54’ü hayır yanıtını vermiştir. Yapılan görüşmelerde “Hayır” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G88: “Hayır kitap alıyoruz.”

Tablo 18’e göre ebeveynlerin %32’si ödül olarak oyuncak aldıklarını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde “Evet” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G80: “Evet alıyorum.”

Tablo 18’e göre ebeveynlerin %14’ü bazen ödül olarak oyuncak almaktadır. Yapılan görüşmelerde “Bazen” kategorisinde görüşmecilerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G84: “Arada ödül olarak alıyorum.”

G93: “Bazen, çok değil.”

Tablo 19. Oyuncak satın alırken kim karar veriyor?

<i>Kategori</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Ortak karar (anne,baba,çocuk)	45	45
Ebeveyn (anne veya baba, anne ve baba)	40	40
Çocuk	15	15
Toplam	100	100

Tablo 19’a göre ailelerin %45’i çocuklarına oyuncak satın alırken ortak karar vermektedir. Yapılan görüşmelerde “Ortak karar” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G50: “Beraber.”

G57: “Beraber karar veriyoruz.”

Tablo 19’a göre ailelerin %40’ı çocuklarına oyuncak satın alırken ebeveynleri olarak kendileri karar vermektedir. Yapılan görüşmelerde “Ebeveyn” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G7: “Babası”

G16: “Annesi olarak ben”

G42: “Anne-baba”

Tablo 19’a göre ailelerin %15’i oyuncak satın alırken kararı çocuklarına bırakmıştır. Yapılan görüşmelerde “Çocuk” kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G44: “Kendisi, kızım”

G51: “Oğlum karar veriyor.”

G58: “Çocuklar beğeniyor ben alıyorum.”

Tablo 20. Ne tür oyuncaklar tercih ediyorsunuz?

<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Eğitici-öğretici ve eğlenceli oyuncaklar olması yeterli	30	30
Temsili oyuncaklar	16	16
Değişiyor, dikkat etmiyorum	14	14
Duyu-motor oyuncakları	11	11

Yapı oyuncakları	9	9
Yer değiştirme oyuncakları	9	9
Kendi istediği	5	5
Yaşına- gelişimine uygun	4	4
Toplam	100	100

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %30'u oyuncak tercihlerinin eğitici- öğretici ve eğlenceli olmasına dikkat etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Eğitici-öğretici ve eğlenceli oyuncaklar olması yeterli" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G62: "Eğitici ve eğlenceli olması."

G80: "Kendisinin sevdiği, eğlendiği oyuncaklar."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %16'sı temsili oyuncakları tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Temsili oyuncaklar" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G93: "Mutfak eşyaları, bebekler."

G96: "Bebekler ve ev oyuncakları."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %11'i duyu-motor oyuncakları tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Duyu-motor oyuncakları" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G76: "Ses çıkaran oyuncakları seviyor."

G100: "Renkli ve sesli olan oyuncaklarla."

Tablo 20'ye göre ebeveynler %9'unun oyuncak tercihleri yer değiştirme oyuncaklarıdır. Yapılan görüşmelerde "Yer değiştirme oyuncakları" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G85: "Arabalı oyuncakları tercih ediyorum."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %9'unun oyuncak tercihleri yapı oyuncaklarıdır. Yapılan görüşmelerde "yapı oyuncakları" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G71: "Birleştirmeli, yap-bozlu oyuncaklar."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %5'i çocuklarının istediği oyuncakları satın almaktadır. Yapılan görüşmelerde "Kendi istediği" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G91: "İlgisini çeken, kendi istediği oyuncaklar."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %4'ü çocuklarının yaşına uygun oyuncakları tercih etmektedir. Yapılan görüşmelerde "Yaşına-gelişimine uygun" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G82: "Yaşına uygun, öğreticiliği yüksek."

G90: "Çocuğun gelişimine olumlu etki eden oyuncaklar."

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin %14'ü bu soruya değişiyor veya dikkat etmiyorum cevabını vermiştir. Yapılan görüşmelerde "Değişiyor- dikkat etmiyorum" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G64: "Belli bir tercih yok o an ki kararlar."

Tablo 21. Ailede başka çocuk varsa diğer çocuğunuzdan kalma oyuncakları kullanıyor musunuz?

Kategoriler	N	%
Var, kullanıyorum	56	56
Başka çocuk yok	43	43
Var, kullanmıyorum	1	1
Toplam	100	100

Tablo 21'e göre ailelerin %56'sının başka çocuğu vardır ve aileler diğer çocuklarından kalma oyuncakları kullanmaktadır. Yapılan görüşmelerde "Var, kullanıyorum" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G73: "Kuzeninin oyuncaklarını kullanıyoruz."

G77: "Abiden kalan oyuncakları kullanıyor."

G78: "Ortak kullanıyorlar."

Tablo 21'e göre ailelerin %43'ünün başka çocuğu bulunmamaktadır. Yapılan görüşmelerde "Başka çocuk yok" kategorisinde görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G72: "Başka yok tek çocuğum var."

G92: "Aile başka çocuk yok ama olsaydı kullanırdım."

Tablo 21'e göre ailelerin %1'i başka çocuğu olmasına rağmen ondan kalan oyuncakları kullanmamaktadır. Yapılan görüşmelerde "Var, kullanmıyorum" kategorisinde görüşmecinin verdiği cevap şu şekildedir:

G2: "Diğer çocuklarım büyük olduğu için şuan kullanmıyorum."

Tablo 22. Oyuncak üzerinde CE işaretinin anlamını biliyor musunuz?

Kategori	N	%
Evet, biliyorum	68	68
Hayır, bilmiyorum	32	32
Toplam	100	100

Tablo 22'ye göre ailelerin %68'i CE işaretinin anlamını bilmektedir. Yapılan görüşmelerde "Evet, biliyorum" kategorisine görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G5: "Avrupa standartlarına uygunluğunu ve sağlık yönünden denetlendiğini gösteren işaret."

G29: "Ürünün güvenilirliğini temsil eder."

G36: "Ürünün kullanılmasında bir sakınca olmadığı anlamına gelir."

Tablo 22'ye göre ailelerin %32'si CE işaretinin anlamını bilmemektedir. Yapılan görüşmelerde "Hayır bilmiyorum" kategorisine görüşmecilerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G32: "Hayır, bilmiyorum."

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma 0-2 yaş çocuğu olan ailelerin oyuncak ve kitap seçimlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 0-2 yaş bebeği olan 100 aile oluşturmaktadır. Ebeveynlerin kitap ve oyuncak seçiminde nelere dikkat ettiğine, çocuk kitapları konusunda neyi, ne kadar ve nasıl bildiklerini belirlemek amacıyla ebeveynlere uygulamak üzere görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu sonuçları incelendiğinde, ailelerin çocuklarına kitap tercih ederken yaşına uygun olmasına, eğlendirici ve eğitici olmasına, içeriğine, gelişimin uygun, rengine ve eğitici resimler olmasına, kalın ve parlak olması gibi birçok özelliğe dikkat ederken, oyuncak seçiminde ise; güvenilir, eğitici, eğlenceli ve öğretici oyuncaklar olması gibi çeşitli etkenlere dikkat etmektedirler. Çalışmada verilen yanıtlar iç ve dış yapı olarak değerlendirilerek çeşitli kategoriler altında toplanmış; her kategori için yanıtlarda vurgulanan özelliklerde ayrıca belirtilmiştir.

Görüşmecilere sorduğumuz "Çocuğunuza kitap satın alma amacınız nedir?" sorunun doğrultusunda aldığımız cevaplar sonucunda ebeveynlerin %55'i çocuklarına eğitim için, %31'i gelişimlerini pozitif yönde arttırmak için, %9'u yaratıcılık için kitap satın alırken %5'i bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Bu cevaplar incelendiğinde ailelerin büyük çoğunluğu çocuklarının eğitim hayatında daha başarılı olması, okula daha hazır bir şekilde başlaması için kitap satın almaktadır. Konuşma, dinleme, okuma ve diğer okur-yazarlık becerileri, erken gelişim döneminde tanıtılmaya başlanmalı ve bu yönde güçlendirilmelidir. Ailelerin kitap satın alma amaçlarından bir diğeri ise bütün gelişim alanlarını her yönden desteklemek içindir. Artık günümüzde çocukların gelişimlerinin farklı hızda ve şekillerde olabileceği herkes tarafından kabul görmektedir. Aynı zamanda ilgi alanları ve becerileri de birbirinden farklılık göstermektedir. Bu yüzden eğitimcilerin kitap seçimiyle ilgili gerçekleştireceği ilk basamak çocukların ilgilerini, gelişim düzeylerini ve ihtiyaçlarını belirlemektir (Chang & Zheng, 2004; akt. Yükselen, Yumuş ve Işık, 2016). Diğer bir amaç ise yaratıcılık düzeylerinin gelişmesi içindir. Erken çocukluk döneminde öncelik olan yaratıcılığın konusunun oluşmasını da her zaman kitaplar karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde yaratıcılığın gelişmesinde en büyük etken kitaplardır. Bir benzer çalışma olan Biçici (2006)'nin yaptığı çalışmada annelere "çocuğunuza hangi amaçla kitap alıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve karşılığında %91.7 oranında araştırma ve yaratıcılık gücünün gelişimi, farklı bakış açıları kazanabilmesi ve okuma ve anlama kabiliyetinin gelişimi için; %5.0'ı çocukları istediği için; %3.3'ü ise öğretmenleri istediği için satın almıştır. İki çalışmanın ortak sonucu olarak tamamı ile çocuğun yüksek yararı gözetilerek kitap satın alınmıştır.

Görüşmecilerin çocuğunuza ilk kitabı kaç aylıkken aldığının nedenlerine bakıldığında ailelerin %59'nun 0-12 aylıkken aldığı, %21'nin 12-24 aylık, %9'nun almadım, %7'sinin doğumdan önce aldığını, %4'nün ise hatırlamıyorum sonucuna ulaşılmıştır. Soruya verilen cevaplardan hareketle annelerin çocuklarına ilk kitaplarını erken dönemde aldıkları belirlenmiştir. 0-2 yaş dönemdeki çocuklar için kitaplar, oyuncaklar gibi

oyun ihtiyacını karşılayan ve birçok duyuya hitap eden araçlardır(Pekdoğan,2017). Bu nedenden dolayı bebeklik döneminde kitap tercihleri önemlidir. Çünkü kitabın çocuklar için en önemli özelliği okuma alışkanlığı kazandırmasıdır. Bebekle birlikte düzenli kitap okumanın, dil gelişimine, sosyo-duygusal gelişimine, erken okur-yazarlık becerilerine, ebeveyn-çocuk iletişimine ve ev ortamı niteliğine katkıda bulunduğu görülmektedir(Tercanlı Metin ve Gökçay, 2014).

Yapılan araştırmada ailelerin kitap alırken hangi tür kitapları tercih ediyorsunuz sorusuna verilen cevaplarda %48'i eğitici kitaplar aldığını, %22'sinin resimli, %12'sinin eğlenceli, %11'nin hikâye – masallar aldığını, %5'nin cevapsız bıraktığı, %2'sinin kavram tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yükselen, Yumuş ve Işık (2016) tarafından yapılmış olan çalışmada kitap türlerine ilişkin verilerde ise eğitimciler %83.8'i okuma aktivitelerinde öyküyü tercih ederken, %73.3'ü masal türünü tercih etmektedir. Benzer şekilde Biçici (2006) tarafından yapılan araştırmada çeşitli meslek grubunda çalışan annelerin seçtikleri kitap türleri %84.6'sı masal, hikaye, resimli kitap olarak saptanmıştır. Gönen ve ark. (2012) tarafından yapılan araştırmada ise resimli çocuk kitaplarının türlerine göre dağılımında göre kitapların %66'sı hikâye, %34'ünün ise masal türünde olduğu görülmektedir. Benzer çalışmaları incelediğimizde ailelerin kitap tercihlerinde değişkenlik olduğunu göstermiştir. Ebeveynlerin kitap tercihinde ilk olarak yaşına ve gelişimine uygun türlerde kitaplar seçmesi gerekir. Bu dönemde ki çocukların ilk kitapları resimli kitaplardır. Okumayı bilmeyen okul öncesi çocuklar için, çocuk kitaplarındaki resimler, çocuğun o kitabı kendi başına okumasına, anlamlandırmasına aracılık eden, çocuk için resim sanatının ilk örnekleridir. Bu nedenle ailelerin de çocuk kitaplarında yer alan resmi önemsemeleri oldukça önemlidir(Çiftçi ve Öztürk Samur, 2019).

Çocuğunuza ayda kaç kitap alıyorsunuz sorusuna cevap olarak görüşmecilerin %71'i ayda 1-4 kitap, %13'ü ise 5 veya daha fazla kitap aldıklarını belirtmiştir. Bunun yanında görüşmecilerin %9'u çocukları küçük olduğu için henüz kitap almaya başlamadıklarını belirtirken %7'si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Soruya verilen cevaplardan hareketle görüşmecilerin bir kısmı, bebeklik döneminin kitap almak için erken olduğunu düşünmektedir. Oysa son yıllarda yapılan araştırmalar, bebeklerin kitaplara baktıklarını ve okunanlara tepki verdiklerini göstermiştir. Bu dönemde kitap, bebek için eğlendirici bir oyuncak gibidir. Bebeğin kitapla tanıştırılması ilk olarak resimlerle gerçekleşir. Bebeklerin kitaplarla tanışmasıyla okuma-yazmanın temeli de atılmış olur (Machado, 2003; Huck vd. 2004; Wortham, 2005; Collins, 2008; akt. Alkan ve Bayraktar, 2016). Biçici'nin 8 yaşındaki çocukların annelerine yönelik yaptığı çalışmada: Ankete katılan annelere çocuklarına ayda kaç kitap aldıkları sorulduğunda; ankete katılanların %30.6'sı her ay kitap almadığını; %21.1'i ayda iki kitap aldığını; %17.2'si dört ve dörtten daha fazla kitap aldığını; %15.6'sı ise ayda bir kitap aldığını belirtmiştir. Hiç kitap almadığını belirtenlerin oranı (%2.8) oldukça düşüktür (Biçici, 2006). Bu çalışma ve Biçici'nin çalışması kıyaslandığında çocuğun yaşı arttıkça çocuğuna hiç kitap almayan aile sayısının azaldığı görülmektedir. Samur ve Çiftçi (2018)'nin 60-72 aylık çocukların ailelerine yönelik yaptığı çalışmada ise: Ailelerin çocuklarına aldıkları kitap sayısı sorusuna, çoğunlukla ayda 1-4, haftada 1-2, çok nadir şeklinde cevaplar verdiği görülmektedir. Ancak bu cevaplar çocukların sahip olduğu kitap sayısı ile uyumsuzdur.

Ailelerin kitap satın alırken dikkat ettikleri kriterler ise %39'u kitabın içeriğine, %26'sı kitabın çocuğun yaşına uygun olmasına, %17'si kitabın resimli oluşuna dikkat ederken; %12'si ilgi çekiciliği, %6'sı ise kitabın eğitici olmasını önemsemektedir. Görüşmecilerin verdiği cevaplar incelendiğinde büyük oranda kitabın içeriğine odaklandıkları görülmüştür. Kitap seçiminde içeriğe dikkat eden görüşmeciler genellikle içeriğinde hayvanları barındıran kitapları tercih etmektedir. Çocuk kitaplarında ele alınan konular çocuğun dünyasına yabancı olmamalıdır. Çocuklar bu sayede çevrelerini daha yakından tanıma fırsatı bulurlar(Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012). Kitap satın alırken içerikten sonra en çok dikkat edilen unsur kitabın çocuğun yaşına uygun olmasıdır. Yaşlarına, ilgilerine uygun kitaplardan yoksun bırakılmış çocuklar, dar bir çerçevenin içinde sıkışmış bir kişilikte kalırlar. Yaratma ve hayal güçlerini yeterince geliştiremedikleri gibi dil hazinelerini de zenginleştiremezler(Körükçü, 2012). Görüşmecilerin %17'si kitap satın alırken kitabın resimli olmasına dikkat etmektedir. Verilen cevaplar incelendiğinde ailelerin, çocukları küçük olduğu için az yazılı ve bol resimli kitapları tercih ettikleri görülmektedir. Çocuk kitaplarında metin ve resim ilişkisi önemlidir. Resim ve metin birlikte verildiğinde çocuk hikayeyi daha kolay anlayabilmektedir. Ayrıca bu yaş gurubundaki kitapların belli bir oranda $\frac{3}{4}$ 'ü resim, $\frac{1}{4}$ 'ü de yazıdan oluşmalıdır(Çiftçi, 2013). Çünkü 0-2 yaş grubu çocuk okuma yazma bilmediği için kitabın resimleriyle ilgilenir. Birçok çalışma verisi, kitaplardaki resimlemelerin bebeklik döneminden itibaren çocukların dil ve zihinsel gelişimi açısından önemli bir uyarıcı olduğunu, eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerini arttırdığını ortaya koymuştur(Wolfenbarger & Sipe, 2007; Morgan, 2013 Tsunemi & diğ. 2014; Masataka, 2014; akt. Yükselen, Yumuş ve Işık, 2016). Bu yüzden kitap satın alırken resim özelliklerine çok dikkat edilmeli ve çocukta olumsuz duygular uyandıracak resimleri içeren kitaplardan kaçınılmalıdır. Resimli çocuk kitaplarında çizimler basit ve öykünün özünü aktaracak şekilde, tüm ayrıntıları içinde barındırarak verilirse, eserde benzersiz bir görsel dil

oluşturur(Körükçü, 2012). Çocuk kitabın resimlerinde bizim göremediğimiz şeyler görür ve bizim fark edemediğimiz anlamlar çıkarır. Çünkü çocukların hayal dünyası bizimkinden tamamen farklıdır. 0–3 yaş çocuklarına yönelik hazırlanan resimli kitaplar fiziksel, resimleme ve içerik özellikleri açısından çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Kitaplar çocuk tarafından kolayca taşınabilmeli, kitabın kapağı ilgi çekici ve kitapta ele alınan temaya ilişkin ipucu verir nitelikte olmalıdır(Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014). Kapağın ilgi çekici olması çok önemlidir. Çünkü çocuk ilk olarak kitabın kapağına bakacaktır ve eğer kapak çocuğa hitap ederse çocuk o kitaba ilgi gösterir. Seçilen kitaplarda resimlemelerin metnin içeriği ile çelişmemesi, olumsuz anlamlandırmalara meyil vermemesi önemlidir. Özellikle hikâyenin kötü, çirkin ya da karmaşık karakterize edilmiş kahramanı çocuğun kitaba olan ilgisinin azalmasına neden olabilir(Kara, 2012; akt. Yükselen, Yumuş ve Işık, 2016). Kitap satın alırken görüşmecilerin en az dikkat ettikleri unsur ise kitabın eğitici olmasıdır. Yapılan görüşmelerde ailelerin yalnızca %6'sı kitap satın alırken eğitici olmasına dikkat etmektedir. Alkan ve Bayraktar (2016)'ın görüşleri de bu çalışmayı destekler niteliktedir. Bir çocuk kitabı, çocuğun ilgi ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılama yanısıra kendisine okunmasından zevk aldığı bir eser olmalıdır. Çocuk kitaplarında öğreticilikten çok eğlendirici öğelerin ön plana çıkması gerekir.

Yapılan araştırmada “Çocuğunuza kitap alırken resim özellikleri sizce nasıl olmalıdır?” sorusuna ebeveynlerin %27 'si rengine göre , %19'u yaşına uygunluğuna, %47'si eğitici resimler olmasına dikkat ederken, %6'sı eğlenceli ve canlı olmasına dikkat ettiği sonucuna varılmıştır. Bu kategorilere verilen cevaplar incelendiğinde büyük çoğunluğun resim özelliklerinde eğitici görselleri olan kitapları tercih ettiği görülmektedir. %27 oranında rengine dikkat edildiğini, kitabı alırken görselliğin ilgi çekici olmasının etkili olduğu görülmektedir. Resimleme çocuğun hayal gücünü ve zihnini harekete geçirecek nitelikte olmalıdır. Nitelikli bir resimli kitaptan her yaş grubundaki çocuk hoşlanır. Kitaplardaki resimler çocuklar için çok caziptir. Resimlemelerde temel olan, hikayeyi çocukların resimlere bakarak anlamalarıdır(Alkan ve Bayraktar, 2016). Çocuklar bir hikayeyi resimler aracılığıyla takip etmektedirler. Körükçü (2012)'nin yapmış olduğu bir diğer araştırmada ise incelenen kitapların %96.7'sinde bulunan resimlerin metin ile ilişkisi olduğu, %3.3 ünde bulunan resimlerin metin ile ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir. Çocuk kitaplarında resimler alıcının zihnini harekete geçirir. Resmin, dilin iletisinden daha sınırsız ve uluslararası olduğu görüşündeki Özünel'e göre resimler, çocuklara yeni yaşantılar, yeni bilgiler, yeni değerlendirmeler verebilmelidir(Özgider, 2010). Diğer bir araştırmada çocuk kitaplarının resim özelliklerinin nasıl olması gerektiği sorulduğunda; büyük çoğunluğu (%84.4) resimlerin metni yorumlaması gerektiğini belirtmekte; %15.6'sı resimlerin canlı olması gerektiğini belirtmektedirler. Araştırmaya katılanlardan resimlerin soyut çizilmesi gerektiğini belirten bulunmamaktadır(Biçici, 2006). Özdemirci (2000)'ye göre canlı, parlak ve renkli resimler çocukların ilgisini daha çok çeker. Kitaplarda ilk etapta çocuğu ilgilendiren, resimler ve bu resimlerin renkli oluşudur. Çünkü resimler çocuklarda kitaba ilişkin merak uyandırır.

Görüşmecilerin, aldığımız kitabın cildinin nasıl olmasını tercih edersiniz şeklindeki soruda verdikleri cevaplarda vurgulanan özellikler %33'ü kalın veya parlak, %22'sinin dikkat etmediğini, %20'si renkli olması, %19'u kullanışlı veya dikişli tercih ederken, %6'sı yumuşak dokulu kitapları tercih etmiştir. Yükselen, Yumuş ve Işık (2016) tarafından yapılan araştırmada ise eğitimcilerin %95'i çocuk kitabı seçiminde kullanılan kâğıdın nitelikli ve cildinin sağlam olmasına, %86.3'ü ise seçilen kitaplardaki yazı ve resim uyumuna dikkat etmektedir. Çalışmada eğitimcilerin malzeme özelliklerine, kâğıdına, cilt özelliklerine, yazı ve resim uyumuna dikkat ederken; ailelerin ise yönelttikleri cevaplar dikkate alındığında yırtılmasını önlemek amaçlı yüksek oranda kalın kapak tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Her iki çalışmada da kitabın cilt özelliklerini dikkate almada eğitim düzeyinin, kitap seçme bilincini etkilediği görülmüştür. Bu dönemde çocuk ilk olarak kitabı tanımak için onu ağızına götürür, tadına ve sertliğine bakmak suretiyle onu anlamlandırmaya çalışır. Sonrasında ise emme refleksi ile birlikte yakalama refleksini de kullanarak ona dokunur ve elleriyle ona bir anlam yükler(Aktaş, et al., 2016). Kitap seçerken yaşı ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Cilt kapağının bilhassa küçük çocuklar için mukavva veya kalın karton olması ya da yırtılmayı önleyen plastik kaplamanın yapılması gerekir(Gönen, 2000; akt. Özgider, 2010).

Yapılan araştırma ebeveynlerin kitap satın alırken harf boyutuna dikkat etme oranları ise %53'ü evet, %26'si hayır olarak cevap verirken %21'i büyük harfli olmasına dikkat ettiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Biçici (2006) tarafından yapılan araştırmada çeşitli meslek grubunda çalışan annelerin %43'ü 12 punto olması gerektiğini, %41.9'u her boy olabileceğini belirtmiştir. Her iki çalışmaya bakıldığında ebeveynlerin büyük oranda harf boyutuna dikkat ettiği görülmüştür. Punto seçiminde çocuk kitabı ile göz arasındaki normal okuma uzaklığını yanı sıra, çocuğun yaş grubu da dikkate alınmalıdır. Okumayı yeni öğrenen çocuklar için tasarlanan çocuk kitabında daha büyük puntolu harfler tercih edilmelidir(Sürmeli, 2007).

Genellikle hangi konulara yönelik kitap alıyorsunuz sorusuna cevap olarak görüşmecilerin %35'i eğitici kitaplar, %26'sı kavramlara yönelik kitaplar, %14'ü hikaye ve masallar, %10'u çocuğun gelişimine yönelik kitaplar aldıklarını belirtmiştir. Bunun yanı sıra görüşmecilerin %8'i kitabın konusuna dikkat etmediğini belirtirken %7'si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde görüşmecilerin genellikle soru ile alakasız cevaplar verdikleri görülmüştür. Görüşmecilerin büyük çoğunluğu kitabın konusu yerine türünden bahsetmişlerdir. 100 kişiden 14'ü çocukları için hikaye ve masal kitapları tercih ettiklerini belirtmiştir. Masal türünün çocuklar için uygun olmadığı konusunda ailelerin bilinçsiz olduğu görülmüştür. Seçilen konuların çocukta merak duygusu uyandırması gerekir. Bununla birlikte çocukların günlük hayatlarından uzak konulara yer verilmesi, çocuğun kitaptan soğumasına ve okuma isteğinin azalmasına neden olabilir(Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012). Paylaşma, iş birliği yapma, teselli etme ve yardım etme gibi olumlu sosyal davranışlarla ilgili konu ve karakter içeren hikayelerin çocuklara okunduktan sonra içeriklerinin tartışılması, çocukların bu davranışlar ile ilgili bilgi ve tecrübe kazanmasını sağlar(Uzmen, 2001; akt. Yurtseven ve Kurt, 2013). Biçici (2006)'nın benzer araştırmasında çocuk kitaplarında hangi konunun işlenmesinin daha uygun olduğu sorusunun analizine bakıldığında katılanların büyük çoğunluğu (%87.8) sevgi, saygı, dostluk, cesaret ve çalışkanlık konularının işlenmesinin uygun olacağını belirtmekte; %12.2'si ise çocuk kitaplarının her konuda olabileceğini belirtmektedirler.

Çocuğunuza kitap alırken yardım alıyor musunuz şeklindeki soruda ailelerin verdikleri cevaplarda %63'ü yardım almadığını, %33yardım aldığını, %3'ü cevap vermemiştir, %1'de bazen yardım aldığı görülmüştür. Öztürk Samur ve Çiftçi (2019) tarafından yapılan benzer bir çalışmada 142 veli ile çalışılmış ebeveynlerin çocuk kitabı seçme konusunda kendilerini 34 kişi yetersiz hissettiklerini belirtirken, 18 kişi kendini yeterli hissettiğini, 8 kişi ise biraz yeterli hissettiklerini belirtmiştir. Benzer çalışmaları incelediğimizde kitap seçme konusunda ailelerin yetersiz oldukları görülmüştür. Kitapların özellikleri ve çocuklar üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin çocuk kitapları seçiminin araştırılmasının önemli bir konu olduğu görülmektedir (Pekdoğan,2017). Bundan dolayı ailelerin çocuklarına doğru yaşta doğru kitap seçimi önemlidir. İyi kitap, çocuklara kendi deneyimlerini anlamalarında referans noktası olur ve onlara kendi kültürlerinden başka kültürleri de inceleme fırsatı verir(Gönen, Uygun, Erdoğan, Katrancı, 2012).

Ailelerin bez kitap aldığınız mı sorusuna ise %72'si büyük çoğunlukla "hayır, almadım" cevabını verip almamışken , %28'i "evet, aldım" cevabını verip çocuklarına bez kitap satın almıştır. 0-3 yaş gelişim dönemi içindeki çocuklar için en uygun kitaplar ABC kitaplardır. 0-3 yaş dönemindeki çocuklara ABC kitapları olarak bez/kumaş kitaplar, resimli ve sesli uyaranlar içeren kitaplar, banyo kitapları/naylon kitaplar da sunulabilir(Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014). Bu tarz kitaplar hem çocuğa zarar vermeyecek şekildedir hem de sağlığı ve güvenliği için daha iyidir. Bir yaş öncesindeki çocukların, çıkan sestten hoşlandıkları için kitabı yırtması ya da emmek, çiğnemek amacıyla ağızlarına alması sıkça gözlenmektedir. Bu nedenle kitaplar, yıkanıp silinmeye elverişli malzemelerden (bez ya da vinileks) yapılmalıdır. Kullanılan malzemelerin çocuğun sağlığına zarar vermemesine özen gösterilmelidir(Kaya, 2011). Benzer çalışmada Gönen ve ark. (2014) 146 kitapla yaptığı araştırma da tablolar incelendiğinde; kitapların 79'unun orta boy, 50'sinin küçük boy, 17'sinin ise büyük boy olduğu; 144 kitabın sayfalarında kâğıt, 1'inde bez/kumaş, 1'inde köpüğün kullanıldığı görülmüştür. Kitapların 86'sı yapıştırma, 57'si dikiş ciltleme, 2'si spiral/zımbalama, 1'i katlama tekniği kullanılarak ciltlenmiştir.Yine bu araştırma da bez/kumaş kitap kullanma oranı çok düşüktür. Bu iki araştırma sonuçları doğrultusunda ailelerin yarısından fazlası çocukları için bez kitap satın almamış, bu konuya pek dikkat etmemişlerdir.

Görüşmecilere sorulan çocuğunuzu kitap alırken kitapların isimlerini veya önerilerini takip ettiğiniz bir sosyal medya var mı sorusuna verdikleri cevaplar ise %80 hayır, %20 ise evet sonucuna ulaşılmıştır. Kesicioğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi ile ilgili 500 paylaşım içerik incelenmiş, instagram içeriklerinde en çok paylaşılan etkinlerde %11.6'sı okuma yazmaya, en az etkinlik çeşidi olarak %2.6'sı Türkçe etkinlikler paylaşılmıştır. Çocuk edebiyatında nitelik, çocukla buluşturulacak bir şey olmakla beraber, daha çok rehber konumundaki kişilerin planlanması gereken bir şey olarak anlaşılmalıdır(Çiftçi, 2013). Kitaplar çocuğun çevresini tanımasındaki önemli yardımcı kaynaklar olurken bu konuda uzmanlar tarafından destek alınması gerekir. Sosyal medyada birçok uzman kişilere ait hesap olup, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilgilendirmeler yapılmaktadır. Fakat bu hususta dikkat edilmesi gereken bir şey vardır ki o da sosyal medya üzerinden artık her çocuğu olan annenin takipçilerine çocuk yetiştirme hakkında bilgiler vermeye başlamış olmasıdır (Başoğlu, 2020). Yani günümüzde artık sosyal medya farklı görüşlerin paylaşıldığı bir yer olmaya başladı. Dikkat etmemiz gereken anne olarak paylaşılanların kendi görüşleri ve yaşadıklarından yola çıkarak aktarımlar yaptığını unutmamalıyız. Bu nedenle alanındaki rehber kişilerin paylaşımlarına dikkat etmeliyiz. Çünkü biz ebeveynler olarak alacağımız kitaplar sayesinde çocuğumuz ilk kitaplarıyla tanışmasına neden olacaktır.

Evinizde çocuğunuza ait kitaplık var mı sorusuna görüşmecilerin %52'si evet, %48'i ise hayır cevabını vermiştir. Bu soruya evet cevabını veren görüşmecilerin yanıtları incelendiğinde büyük çoğunluğunun evdeki kitaplığı ortak olarak kullandıkları veya kendi kitaplıklarının bir bölümünü çocuk için ayırdıkları görülmüştür. Aynı şekilde hayır cevabını veren birkaç görüşmeci de evdeki kitaplığı ortak kullandıklarını söylemiştir. Sonuç olarak evlerinde tamamen çocuğa ait kitaplık bulunan ailelerin oranı %52'den azdır. Benzer çalışmada ise Biçici (2006) evinizde kitaplığınız var mı sorusuna 180 aneden 129'unun evet, 51'inin ise hayır cevabını verdiği görülmüştür. Yani ailelerin %71.7'sinin evinde kitaplık bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada çocuğa ait kitaplık olup olmadığı sorgulanmamıştır. Yalnızca evde kitaplık bulunup bulunmadığına yönelik araştırma yapılmıştır.

Ailelerin çocuklarına kitap okuma sıklıklarını incelediğimizde ise %38'i her gün, %18'i 2-3 günde bir, %17'si hafta da bir, %12'si istediğinde, %8'i okumuyor, %4'ü ayda 1-2 defa yanıtını verirken, %3'ü ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Okuma alışkanlığının kazanılmasında ebeveynin rolü son derece önemlidir. Öğrenme sürecinin en hızlı gerçekleştiği dönemlerden birisi olan çocukluk döneminde okuma sevgisinin tohumlarının ekilmesi gerekmektedir(Cevher, 2015). Temeli oluşturulan okuma sevgisi çocuğun gelişimini ve tüm gelişim alanlarını doğumdan itibaren yaşamı boyunca ileriye taşır. Anne ve baba çocuğun okuma alışkanlığını kazanması ve bunu bir zevk hatta yaşam biçimi hâline dönüştürmesinde öncü ve rehber olmalıdır(Tanju, 2010). Ebeveynler her zaman çocuğa rol model olarak ilerlemelidir. Çocuklar kitap okuma becerisini kazanana kadar yetişkinlerin onlara kitap okumasına ihtiyaç duyarlar. Çocuklar erken yaşlardan itibaren kitaplara ne kadar çok maruz kalırlarsa okumaya o kadar çok ilgi duymaktadırlar(Alpay Aslan, 2004, s.69; akt. Cevher, 2015). Çocukların doğru kitapları okuyarak kitap sevgisiyle ve kitap okuma alışkanlığıyla büyümeleri onların sevgi, merhamet, saygı, özgürlük vb. duyguları kazanmalarına olanak sağlar. Aileler çocuklarına okuma materyalleri ve televizyon, bilgisayar gibi teknolojileri temin etmeleri, çocuklarıyla düzenli kitap okumaları, okumaya değer vermeleri ve çocuklarına okuma konusunda model olmaları vasıtasıyla çocuklarının okuryazarlık becerilerini destekleyebilmektedir(Saracho, 2002; Vukelich ve Christie, 2009; akt. Ayaz, Güleç, Şahin, 2017). Ayaz, Güleç ve Şahin(2017)'in yaptığı "Ailelerin, Çocuklarıyla Birlikte Gerçekleştirdikleri Okuma Aktivitelerinin Düzeyini Belirleme" benzer çalışmada; "Ailenin Çocuğuyla Kitap Okuma Sıklığı" sorusunun verilere göre alt SES(sosyoekonomik statü)'te olan ebeveynlerin %32'si hiç okumazken, %49,6'sı bazen, %11,2'si sık sık, %7,2'si her gün okuduklarını; üst SES'teki ebeveynlerde ise hiç okumayan bulunmama ile birlikte %15,2'si bazen, %45,6'sı sık sık, %39,2'si ise her gün okuduklarını belirtmişlerdir. İki araştırma da asıl önemli olan nokta çocukların ebeveynleri ile kitap okuma konusundaki hassasiyettir. Çocuklara aileleri ile kazandırılan okuma alışkanlığı çok önemlidir. Bu alışkanlık sadece şuan ki dönem için değil bütün yaşamı boyunca çocuğa her zaman destek olacak ve bir adım önde tutacaktır.

Yapılan çalışmada "Oyuncak seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz?" sorusuna ebeveynlerin %48'i güvenilir olması, %18'i yaş ve gelişimine uygun olmasına dikkat ederken, %19'u eğitici olması ve %13'ü ilgi çekici olmasına dikkat ettiği sonucuna varılmıştır. Ebeveynlerin %2'si dikkat etmem cevabını vermiştir. Oyuncak ve materyaller çocukların, yaş ve gelişimsel beceri düzeyiyle uyumlu olmalıdır. Eşleştirme ve yapboz gibi oyuncaklar geniş yaş grubuna uygun olup, küçük yaş grubundaki çocuklar daha az parçalı oyuncaklara gereksinim duyarlar. Büyük çocuklar ise, daha fazla parçalı oyuncaklarla oynayabilirler. Bununla birlikte oyuncakla oynama açısından sadece yaşı değil, çocuğun gelişimsel becerilerini de dikkate almak gereklidir. Oyuncaklar çocuğun ilerideki gelişimini desteklemelidir (Eliason ve Jenkins, 2003; akt. Aksoy ve Dere, 2015:78). 20. yüzyılda oyuncaklar çocuğun, zihinsel, duygusal, motor gelişimini destekleyici nitelikte ve tüm çocukların ulaşabilecekleri kaliteli oyuncaklar haline gelmiştir. Çocukların ilgi, yaş ve gelişim düzeylerine göre hazırlanmış olan her türlü oyuncak yaşamlarındaki birçok şeyi kavramalarına ve gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olmaktadır. Oyuncakların çok pahalı ve gösterişli olması yerine işlevselliği ön planda olmalıdır. Karaca (2004) annelerin büyük çoğunluğunun oyuncak alırken oyuncakın tehlikesiz olmasını daha fazla önemstediklerini bununla beraber çocuğun cinsiyeti ve yaşının da annelerin oyuncak seçimini etkileyen önemli bir faktörler arasında olduğunu tespit etmişlerdir. Adak Özdemir ve Ramazan (2012) bu konuda yaptıkları çalışmada oyuncakla çocuk, anne ve öğretmen bakış açısını araştırmıştır. Bu çalışmada 10 okul öncesi dönem çocuğu, 17 anne ve 11 okul öncesi öğretmeni ile oyuncakla ilgili görüşme gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde annelerin oyuncak seçiminde ve oyuncak algısında vurguladıkları özellikler açısından benzer sonuçlar elde edilmiş, anneler, oyuncakın eğitimi-öğrenmeyi desteklemesi, cinsiyete özgü, güvenli-sağlam-kaliteli ve çocuğun yaşına uygun olması gibi özelliklerine vurgu yapmışlardır(Darıca ve diğerleri, 2016). Yalçınkaya (1996) çocuklara oyuncak alırken öncelikle çocuğun evde bulunan diğer oyuncaklarını göz önünde bulundurarak ihtiyacına uygun oyuncakların alınmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Oyuncak satın alma sıklığına bakıldığında ise %59 her ay aldığı, %25 ihtiyaca göre aldığı ve %16'sının da yılda birkaç kez aldığını belirtmiştir. Bolışık ve ark. (2014), tarafından yapılan araştırmada ise 200 yetişkin ile çalışılmış, yetişkinlerin çocuklarına oyuncak alma durumuna ilişkin sonuçta ise düzensiz aralıklarla- fazla miktarda %80.9, düzenli aralıkla(ayda/haftada bir) %19.1 olarak saptamıştır. Uğurlu, Özet ve Ayçiçek (2012) tarafında yapılan benzer çalışmada ise annelerin oyuncak satın alma sıklığı maddi imkan oldukça %41.2, ayda bir %29.6, haftada bir %16, çocuk her istediğinde %9.2 olarak tespit edilmiş. Arıkan ve Karaca'nın (2004) çalışmasında ailelerin oyuncak alma sıklıkları incelenmiş; %19.4'ü haftada bir, % 40'ı ayda bir, % 21.1'i yılda bir, %11.7'si ekonomik yönden imkan oldukça, %7.8'i ise çocuğun oyuncak çok istemesi durumunda oyuncak satın aldıklarını ifade etmiştir. Yıldırım Hacıbrahimoğlu ve ark. (2014) ise 0-5 yaş arası çocuk sahibi olan annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada annelerin oyuncak alma sıklıkları %31.7'si ayda bir kez, %22.5'i sürekli, %17.6'sı ihtiyacı olduğunda, %14.1'i çok oyuncak almamaya özen gösterirken, %9.2'si ayda iki kez aldığını görüşleri elde edilmiştir. Diğer bir çalışmada annelerin yüksek oranda (%44.4) çocuğunun sahip olduğu oyuncak sayısının yeterli olduğunu ifade ederken, alt ekonomik seviyeye sahip annelerin diğer ekonomik seviyelerdeki annelere göre çocuklarının oyuncak sayısını yeterli bulmadıkları görülmüştür(Onur vd., 1997). Tezel ve ark. (2015) yapmış olduğu araştırmada ise şehirde yaşayan annelerin çocuklarına ayda bir (%40.1) oyuncak alırken, kırsalda yaşayan annelerin yılda iki yada üç kere (%53.9) oyuncak aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaları incelediğimizde oyuncak satın alma sıklığı ekonomik düzeyi ve ebeveynlerin eğitim durumu, yerleşim yerlerine göre değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Oyuncak çeşitliliğinin yada fazla olması, ebeveynler açısından gelişimini olumlu yönden etkilediğini düşünürler. Çok fazla oyuncakın bulunduğu bir ortamda ise; çocuklar arası sosyal etkileşimlerin sıklığı ve yoğunluğu azalacaktır(Özkaya Tortamış, et al, 2015). Yeni oyuncaklar çocukları her zaman mutlu eder ancak önemli olan sürekli yeni oyuncak almak değil elindeki oyuncaklarla yeni oyunlar kurmasını sağlamaktır. Çocukların bir süre sonra bu oyuncakları bir kenara itip, evdeki terlikleri, pilleri ve boş kutuları bunlara tercih ettiklerini görünce kızarlar ve çocuklarının oyun oynamasını bilmediğinden şikayet ederler(Yalçınkaya, 1996).

Yapılan araştırmada “Çocuğunuzun oyuncak sayısı nedir?” sorusuna ailelerin %40'ı 1-20 arasındadır cevabını verirken, %23'ü 20-40 arasındadır ve %3'ü 40 üzeri cevabını vermiştir. Ailelerin %23'ü ise bir sayı belirtmeksizin “çok sayıda” cevabını vermiştir. Çocuğun yaşamının doğal bir parçası olarak görülen oyuncaklar ve oyun materyalleri, ebeveynler tarafından da ilgiyle karşılanmaktadır. Çocuklara çok fazla oyuncak alarak doyumsuzluğa sürüklemek yerine, onların ilgi ve gereksinimlerini karşılamak daha doğru olacaktır. Çocuklara çok fazla oyuncak almak yerine, onları uzun süre mutlu edebilecek oyuncaklar alınabilmeli yada hazırlanabilmelidir (Özyeşer Cinel, 2006). Şener Demir ve Onur'un yaptığı çalışmada, farklı sosyoekonomik düzeye sahip çocukların oyuncak sayısını belirlemek amacıyla Ankara'da 105 anneye anket uygulanmıştır. Anket sonucuna göre alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının 0-5, orta sosyo ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının 21-50 ve üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının 50'den fazla oyuncakla sahip olduklarını belirlemişlerdir. Kızlar erkeklere göre daha az oyuncakla sahip olurken, alt ve üst sosyo ekonomik düzeydeki çocuklara göre daha az ev ve el yapımı oyuncakla sahip olduklarını ortaya çıkarmışlardır.

Araştırmada ödül olarak oyuncak alıyor musunuz sorusuna ebeveynlerin %54'ü hayır, %32'si evet, %14'ü ise bazen cevabını vermiştir.Yıldırım Hacıbrahimoğlu ve ark. (2014) 0-5 yaş arası çocuk sahibi olan annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada annelerin ödül olarak oyuncak alıyor musunuz sorusuna %68.3'ü evet, %31'i hayır cevabı vermiştir. Görüşmecilerin cevapları dikkate alındığında ödül olarak oyuncak almanın olumlu ve olumsuz yönlerinden bahsetmişlerdir. Çocukların olumlu davranış kazanmasında ödüllendirmek belli bir süre sonra ödüle odaklanıp asıl kazandırmak istenen davranış öğretmeyecektir. Çocukta motivasyon düşüklüğüne, tatminsizliğe ve ödül alamazsam gibi kaygı bozukluklarına sebebiyet verecektir. Ödül kullanımı arttıkça, özdenetim azalır. Çocuğun davranışları dış bir mekanizmayla denetleniyorsa, çocuk kendi özdenetim mekanizmasını geliştirme ihtiyacı duymaz. İç denetim gelişmedikçe, aileler daha çok dış denetim mekanizması kullanama yoluna gider(Bolat, 2016).

Oyuncak satın alırken kim karar veriyor sorusuna ebeveynlerin %45 ile ortak karar cevabını verirken, %40'ı çocuğa sormadan ebeveynleri olarak kendileri seçerek, %15'i ise bu seçimi tamamen çocuklarına bırakmıştır. Çocuğa en uygun oyuncakla seçebilmek için yetişkinin çocuğunu çok iyi tanınması, gelişimini iyi bilmesi gerekir. Oyuncak tercihinde koşullu ya da dolaylı olsa da çocuğun etkisi görülür ve istekleri gerçekleştirilir(Tezel Şahin, 1993; akt. Avcu, 2015). Oyuncak satın alırken sadece anne ve babanın veya sadece çocuğun tercih yapması pek sağlıklı olmayabilir. Oyuncak, kitap vb. çocuk için alınan şeylerde ortak karar verilmesi daha uygundur. Bebeklere mümkün olan en erken dönemde zengin uyarıcıların olduğu bir çevre sunmak bebeğin gelişimi açısından önemlidir. Bu nedenle bebeğin en yakınında bulunan anneye

bebeğine uyarıcı çevrenin vazgeçilmezi olan oyuncaklar sunması konusunda önemli görevler düşmektedir(Avcu, 2015). Çocukların kendi başına yaptığı seçimlerde ise cinsiyetlerine göre uygun oyuncak seçtikleri görülmüştür. Kız çocukları bebek, evcilik ve mutfaka ilişkin oyuncakları daha çok seçerken, erkek çocuklarının araba, kamyon, tabanca gibi oyuncakları tercih ettikleri görülmüştür. Bolışık, Yılmaz, Yavuz ve Büyük(2014)'ün yaptığı benzer bir çalışmada ebeveynlere “Oyuncak alınmasında karar veren birey kimdir?” sorusu sorulmuş karşılığında ise %52,8 oranında çocuk; %26,4 oranında yetişkin; %20,8 oranında ise yetişkin ve çocuk beraber ortak karar vererek oyuncak satın almışlardır. Diğer bir araştırma örneği olan Tezel Şahin (2015)'in Erzurum şehir merkezin de yaptığı araştırma ,araştırmanın örneklemini ise şehir merkezindeki okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 162 çocuğun annesi; kırsal bölgeden 128 çocuğun annesi oluşturmuştur. “Çocuğunuza oyuncak alırken kimin isteğine göre alınır?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin% 59,9' u anne baba çocuk birlikte, % 33,3'ü ise çocuk yanıtını vermişlerdir. Kırsalda yaşayan annelerin ise%43,0'ü anne baba çocuk birlikte, % 40,6'sı ise çocuk yanıtını vermiştir.Araştırma sonucunda genel olarak şu yargıya varılabilir; Aileler çocuklarına oyuncak satın alırken ortak karar vererek, anne-baba-çocuk işbirliği içinde karar verdikleri veya tercihi tamamen çocuğa bıraktıkları görülmüştür.

Yapılan çalışmada ebeveynlerin ne tür oyuncaklar tercih ettikleri sorusuna verdikleri cevapların %30'ü eğitici-öğretici veya eğlendirici oyuncaklar olması yeterli ifadesini kullanırken, %16'sı temsili oyuncaklar, %11'i duyu-motor oyuncakları, yer değiştirme oyuncaklar ve yapı oyuncakları oranı her iki kategori de %9 çıkarken, %5'i çocukların kendi isteği doğrultusunda oyuncaklar aldıklarını, %4'ü yaşına ve gelişimine uygun oyuncakları tercih ettikleri saptanmıştır. Benzer çalışmada Yıldırım Hacıbrahimoglu ve ark. (2014) annelerin oyuncak tercihinin %80.3'ü eğitsel oyuncakları, %68.3'ü müzik ve drama oyuncaklarını, %47.9'u ise ilgi köşelerine ait oyuncak türlerini tercih etmiştir. Ugurlu ve ark., 1-3 yaş grubu çocuğu olan annelerin oyuncak seçimi konusunda yaptığı çalışmada ise annelerin %28,4'ü kız çocukları için en çok bebek, %31.6'sı ise erkek çocukları araba uçak vb. tekerlekli oyuncaklar satın almayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Onur ve ark. (1997) çalışmasında çocukların en çok sahip oldukları oyuncakların %76.1'i bebekler/hayvanlar/yumuşak oyuncak olurken %61.6'sı hareketli oyuncak, %46.5'i eğitici oyuncaklara sahip olduklarını saptamıştır. Benzer çalışmaları incelediğimizde ebeveynlerin görüşleri de dikkate alındığında çoğunluğu oyuncak tercihlerinde ilk olarak cinsiyetine yönelik seçimler yaptıkları gözlemlenirken; bizim çalışmamız da ailelerin yüksek oranda eğitici ve eğlendirici kriterine dikkat ettikleri saptanmıştır. Ebeveynlerin kendi istek ve beğenileri, gelir durumuna dayanır yaşına uygun olmayan oyuncakları tercih edilmemelidir. Çocuklar da -beğenmeseler bile- alınan bu oyuncaklarla oynamaya zorlanmakta; hatta çocuğun gelişim düzeyine dikkat etmeden, bu oyuncakların öğretmeyi amaçladıkları düzene koyma, koordine etme, renkleri adlandırma, alt-üst kavramları ve şekil-renk karşılaştırmaları vs. yönünden oyuncaklarla meşgul olmaları için sıkıştırılmaktadırlar(Ergün, 1980). Oyuncaklar bebeklikten itibaren çocuklara kazandırılmak istenilen kavramları hem eğitici hem de eğlendirici yöntemlerle öğretmeye yardımcı materyallerdir. Bilişsel, sosyal, psikomotor ve dil gibi birçok gelişim alanını desteklerken ebeveynlerin oyuncak seçiminde gelişimini uygunluğunu esas alarak tercih yapması gerekir. Oyuncak seçiminde çocuk zeka ve yaşına göre zor bir oyuncakla oynarsa bunu başaramadığında kendine olan özgüvenini kaybeder. Başarısızlık duygusuna kapılır. Bu tür oyuncaklar çocuklar için zararlı olabilir(Yalçınkaya, 1996).

Ailede başka çocuk varsa diğer çocuğunuzdan kalma oyuncakları kullanıyor musunuz sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde görüşmecilerin %56'sının başka çocuğu/çocukları olduğu ve diğer çocuk/çocuklardan kalma oyuncakları kullandıkları görülmüştür. Görüşmecilerin %43'ünün ise başka çocuğu bulunmamaktadır. 100 kişi ile yapılan araştırma sonucunda yalnızca bir kişi başka çocukları olmasına rağmen onlardan kalan oyuncakları kullanmadığını belirtmiştir. Bunun sebebi olarak da diğer çocuklarının büyük olduğunu ve küçük çocuğuna uygun oyuncakları bulunmadığını söylemiştir. Yıldırım, Tanju ve Darıca (2014) tarafından 0-5 yaş arası çocuk sahibi olan annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada yer alan annelere evdeki eski oyuncakları nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda 79 (%55.6) anne kırılmamış ve bozulmamış oyuncakları ihtiyacı olan çocuklara verdiğini, 21 (%14.8) anne oyuncakları küçük çocukları için sakladığını, altı (%4.2) anne ise oyuncakları hatıra olarak sakladığını belirtmiş, sekiz anne (%5.6) kullanmadıkları oyuncakları çöpe attığını, üç anne (%2.0) ise eski oyuncakları okullara verdiğini açıklamıştır.

Yapılan çalışmada “Oyuncak üzerinde “CE“işaretinin anlamını biliyor musunuz?” sorusuna ailelerin %68'i evet cevabını verirken, %32'si hayır cevabını vermiştir. “CE” işaretinin anlamını bilen ebeveynler aynı zamanda “CE” işareti olmayan oyuncakları almadıklarını da belirtmişlerdir. Hayır cevabını veren aileler ise yapılan anketten sonra “CE“işaretinin anlamını araştırdıklarını ve bundan sonra dikkate alacaklarını belirtmişlerdir. “CE” işareti olan oyuncaklar; emme yada nefesle çekilebilecek boyutlarda olmayan, kimyasal

madde içermeyen, esnek ve dayanıklı yapıdaki oyuncaklardır. Mümkünse güvenlik ve kalite açısından uygun olduğu tespit edilmiş, belirli markalara ait olmasına dikkat edilmelidir, günümüzde çocukları oyuncakların zarar verici tehlikelerinden korumak amacıyla, oyuncak standartlarını gösteren CE işaretli oyuncakların alınması önerilmektedir (Özyeşer Cinel, 2006). Bal Yılmaz, Yavuz ve Tural Büyük (2014) ebeveynlerin eğitim durumu arttıkça aldıkları oyuncakların güvenli ve üzerinde CE işaretini olmasına daha fazla önem verdiklerini belirlemişlerdir.

KAYNAKÇA

- Adak Özdemir, A. ve Ramazan, O (2012). Oyuncaya çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 1–16. <http://ebad-jesr.com/>
- Aksoy, A. ve Dere Çiftçi, H. (2015). Oyun Alanı Materyal ve Oyuncaklar. Ayşe Belgin Aksoy (Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Oyun içinde (s.55-79). Ankara: Hedef yayıncılık.
- Aktaş, E., Özdemir Erem, N. H., Eyüp, B., Karagöz, B., Stebler, M. Z., Şimşek, T., . . . Uzuner Yurt, S. (2016). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı*. (T. Şimşek, Dü.) Ankara: Grafiker
- Alkan Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2016). Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri. Ayşe Turla (Ed.), Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı içinde (s.9-41). Ankara: Hedef yayıncılık
- Anlar, B., Serdaroglu, A., ve Yakut, A., (2008). *Gelişimsel Çocuk Nörolojisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri.
- Arıkan D. ve Karaca. E. (2004). Annelerin Oyuncak Seçimi ile İlgili Bilgi ve Uygulamaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 1:1-9.
- Ayaz, C., Güleç, H. Ve Şahin, Ç. (2017). Ailelerin, Çocuklarıyla Birlikte Gerçekleştirdikleri Okuma Aktivitelerinin Düzeyini Belirleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 18(1) s.1-19
- Başoğlu, R.(2020). Annelerin Sosyal Medya Kullanımı ve Instagramda Olan Popüler Anneler. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7: 857-873
- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). *Çocuk Gelişim Psikolojisi*. Okhan Gündüz (Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Biçici, N. (2006). *Annelerin Çocuk Kitabı Seçimi Hakkındaki Görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar. Erişim adresi: <https://acikerisim.aku.edu.tr>
- Bolat, Ö. (2016). *Beni Ödülle Cezalandırma*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Bolışık, B., Bal Yılmaz, H., Yavuz, B. ve Tural Büyük, E. (2014). Yetişkinlerin Çocuklar için Oyuncak Seçimine Yönelik Davranışlarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Salık Bilimleri Dergisi*, 3(4).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Betimsel Araştırma Yöntemleri*. (24. Baskı) Ankara: Pegem.
- Cevher, N. (2015). *Ankara'daki Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümlerinin Çocukların Okuma Alışkanlığındaki Rolü*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim adresi: <http://bby.hacettepe.edu.tr/>
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk Edebiyatında Yaş Grubuna Göre Kitaplar ve Özellikleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1) s.125-138
- Durualp, E. ve Aral, N. (2015). Oyunun Gelişim ve Türleri. Belgin Aksoy (Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Oyun içinde (s.31-54). Ankara: Hedef.
- Ergün, M. (1980). Oyun ve Oyuncak Üzerine. *Milli Eğitim*. I/1, s.102-119.
- Gander, M. J., & Gardner, H. W. (2010). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (7.Baskı) Ankara: İmge Kitapevi.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 Yaş Çocuklarına Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Özelliklerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1) s.126-139.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). *Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi*. *Milli Eğitim*. s.258-272

- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. (3.Baskı). Ankara: Pegem.
- Halmatov, S. (2017). *Oyun Terapisinde Pratik Teknikler*. (2.Baskı). Ankara: Pegem.
- Jones, M. (2000). *Çocuk ve Oyun*. Ayda Çayır (Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Kaya, M. (2011). Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı Kitap Kataloğu. Erişim adresi: http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2013/07/27d4471d194fc14_ek.pdf
- Kesicioğlu, O. S. (2019). Instagramda “Okul Öncesi” Etiketiyile Yapılan Paylaşımların İncelenmesi. 6.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresinde sunulmuştur, Kafkas Üniversitesi. Kars.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi Eğitime Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Bulunması Gereken Temel Özellikler Açısından İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2) s. 243-254.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı Oyun Etkinliği-1*. Ankara: Dahi.
- Nas, R. (2004). *Örnekle Çocuk Edebiyatı*. (2.Baskı). Bursa: Ezgi
- Oğuzkan, A. F. (1997). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. (5.Baskı). Ankara: Gül.
- Onur B, Çelen N., Çok F., Artar M. ve Şeker Demir T. (1997). Türkiye’de İki Kentte Annelerin Bakış Açısıyla Çocukların Oyuncak Gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 45-74.
- Özdoğan, B. (1997). *Çocuk ve Oyun*. (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Özgider, S. D. (2010). *Türkiye ve İngiltere’de Çok Satılan Çocuk Kitaplarının Biçimsel ve İçerik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Erişim adresi: <https://dspace.ankara.edu.tr/>
- Öztürk Samur, A. ve Çiftçi, Y. (2019). Ailelerin Nitelikli Çocuk Edebiyatı Ürünlerini Seçebilme Yetkinlikleri. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 18, s.327-354.
- Özyeşer Cinel, N. (2006). *Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Anne Babaların Oyuncak ve Oyun Materyalleri Hakkındaki Görüşlerinin ve Bu Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Oyuncak ve Oyun Materyallerinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve Öğrenme*. Ankara: Anı.
- Pekdoğan, S. (2017) . 3-6 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Resimli Çocuk Kitabı Seçimi Ölçütlerinin İncelenmesi, *Ekev Akademi Dergisi*. 21(71), 315-326
- Sears, W. ve Sears, M. (1999). *Bebek Gelişimi ve Davranışları*. Ahmet Ertan (Çev). İstanbul: Gün.
- Selçuk Bozkurt, Ö. (2017). *Çocuğumla Evdeyim*. İstanbul: Net.
- Sülü Uğurlu, E., Özet, F. ve Ayçiçek, D. (2012). 1-3 yaş grubu çocuğu olan annelerin oyuncak seçimi konusunda bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (9)2, 879-891
- Sürmeli, K. (2007). Masal Kitaplarında Grafik Tasarım Sorunları ve Çözüm Önerileri. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara: Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tanju, E. (2010). Çocuklarda Kitap Okuma Alışkanlığı’na Genel Bir Bakış. *Aile Toplum ve Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*. 6(22) s.30-39
- Tercanlı Metin, G. ve Gökçay, G. (2014). Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Kitap Okuma: Çocuk Sağlığı İzlemlerinde Etkili Bir Gelişim Önerisi. *Çocuk Dergisi*, 14(3), 89-84
- Tezel Şahin, F., Balcı, A., Aydın Kılıç, Z. N. ve Yazar, A. (2015). Erzurum Örneğinde Şehir Merkezi ve Kırsal Bölgede Yaşayan Annelerin Çocuklarının Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 298-311.
- Tortamış Özkaya, B., Dinç, B., Kurt, G., Alakoç Pirpir, D., İnan, H. Z., Ulutaş, İ., . . . Ercan Işık, Z. (2015). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Neslihan Avcı & Mehmet Toran (Ed.). (2.Baskı). Ankara: Eğiten.
- Tuğrul, B. (2015). Oyunun Gücü. Belgin Aksoy (Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Oyun içinde (s.9-30). Ankara: Hedef.

- Uluğ Ormanlıoğlu, M. (2013). *Niçin Oyun?*. İstanbul: İdeal&Kültür.
- Ulutaş Avcu, A. (2015). 0-2 Yaş Bebeği Olan Annelerin Oyuncak Tercihlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2(4)
- Ural, S. (2015). Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Tanımı. Mübeccel Gönen (Ed.), *Çocuk Edebiyatı içinde* (s.33-55). (2.Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Uzun Arzık, Ç. (2016). *Oynadıkça Çocuğumun Psikoloğu Oluyorum*. Konya: Çizgi.
- Yalçın, A., ve Aytaş, G. (2008). *Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Yalçınkaya, T. (1996). *Eğitici Oyun ve Oyuncak Yapımı*. İstanbul: Esin.
- Yavuzer H. (2013). *Çocuğumuzun İlk 6 Yılı*. (30. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yılar, Ö., Celepoğlu, A., Şahin, A., Arıcı, A. F., Dursunoğlu, H., Toz, H., et al. (2010). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ömer Yılar ve Lokman Turan (Ed.). (2.Baskı). Ankara: Pegem.
- Yıldırım Hacıbrahimoğlu, B., Tanju Aslışen, H. E. ve Darıca, N. (2016). 0-5 Yaş Arası Çocuk Sahibi Olan Annelerin Oyuncak Tercihlerinin Belirlenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi* , 1 (2) , 74-87.
- Yurtseven, L. ve Kurt, G. (2013). Okul Öncesi Eğitimin ve Annelerin Hikaye Kitabı Okumasının Çocukların Sosyal Beceri Gelişimi ile İlişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.37(2) s.99-119.
- Yükselen, A., Yumuş, M. ve Işık, E. (2016). Çocuk Kitabı Seçme Kriterlerine İlişkin Okul Öncesi Eğitimcilerin Görüşleri. *Başkent University Journal of Education*. 3(2), 161-168.